

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIII.

CELOVEC, PETEK, 25. AVGUST 1978

ŠTEV. 34 (1880)

VPRAŠUJEMO DEŽELNEGA GLAVARJA WAGNERJA:

Kaj naj še popuščamo, kjer že tako nič nimamo?

Ne more biti govora o enakosti,
kjer ni prostora za naš jezik

V nedeljo je bil na Radišah praznik: tamkajšnji gasilci so dobili nov dom in novo vozilo. Primerno pomembnosti dogodka, so se praznično razpoloženi domačinom pridružili tudi visoki gostje, med njimi deželni glavar Wagner, ki je ob tej priložnosti zagotavljal, da „so vsi Korošci, vseeno kakšen jezik govorijo, enaki“. Svoja izvajanja, v kolikor jih je posvetil narodnostnemu vprašanju, pa je dopolnil še z besedami indijskega državnika in misleca Gandhija, ki je nekoč menil, da so resnični izgledi za mirno sožitje dani le tedaj, če so ljudje pripravljeni zmagovati s popuščanjem.

Rekli bi, da so to kar lepe besede in dobre misli. Pač pa je veliko vprašanje, ali so bile Wagnerjeve besede in Gandhijeve misli res primerne tudi za Radiše. Ne moremo namreč razumeti, kako je prišel deželni glavar do ugotovitve, da smo vsi Korošci enaki, ne glede na jezik, ki ga govorimo, ko pa se je vendar lahko sam prepričal, da gasilska svečanost na Radišah ni smela biti dvojezična. Če niti na Radišah, ki jih celo skrajno zoževalni in diskriminacijski zakon o narodnih skupinah priznava za dvo-

jezičen kraj, ni prostora in ni pogojev za resnično enakopravnost obeh narodnosti in obeh jezikov, potem je v drugih krajih še toliko težje govoriti o tem, da bi bili vsi Korošci enaki. V luči takih dejstev pa je seveda še zlasti zgrešen izlet v Gandhijev miselni svet in moramo zato deželnega glavarja resno vprašati, kaj naj še popuščamo, kjer že tako nič nimamo?

Tako moremo besede deželnega glavarja razumeti pač samo v tem smislu, da je tudi ob tej priložnosti dosledno zastopal trenutno „linijo“

avstrijske manjšinske politike — skušal je delati vtis, da je manjšinsko vprašanje rešeno, da na Koroškem vladata „red in mir“; torej tudi manjšinsko vodstvo lahko išče „zmago v popuščanju“, se pravi, da se kloni oktroirani rešitvi vključno sodelovanja v sosvetu. Podobno izzvenijo tudi izjave dr. politikov, če se oglasijo k manjšinskemu vprašanju, v kolikor v merodajnih avstrijskih krogih trenutno sploh ne prevladuje mnenje, da je o tem problemu treba čim bolj molčati, očitno v smislu pregovora bolj se blato meša, bolj smrdi.

Da sedanja „rešitev“ vsebuje marsikaj, kar je zavito v neprijeten vonj, dobro vedo tudi na odgovornih mestih v deželi in državi, le javno priznati tega nočejo. Zato pa bo naša dolžnost in naloga, da bomo tudi v bodoče vedno spet opozarjali na nevdružne razmere, da bomo razkrili nedostatke in dosledno ponavljali zahteve po pravičnih in sprejemljivih rešitvah.

Če se še enkrat povrnemo k izvajanjem deželnega glavarja na Radišah, pa bi želeli, da bi s svojo pri Gandhiju izposojeno filozofijo nagovoril predvsem tudi tiste neodgovorne pisane, ki z neosnovanimi očitki in podtikavanji ščuvajo proti koroškim Slovincem in zastrupljajo politično ozračje v deželi. Vsega tistega, kar se je v zadnjem času v tisku skotilo okoli najdenih kosti v Pliberku, okoli „piratskega oddajnika“ na Peči, okoli slovenskih gospodarskih ustanov in podobno, namreč ni mogoče opustiti niti s poletno vročino, v kateri se marsikomu skisajo tudi možgani.

Danes se začenja konklave

111 kardinalov se bo danes popoldne prvič sestalo na konklavu v Sikstinski kapeli, kjer bodo volili novega papeža, naslednika Pavla VI., ki ga čakajo težke naloge pri reševanju vprašanj, ki jih je zadnji koncil sicer načel, vendar jih Pavel VI. ni mogel več privedi do zaključka. Zato je v javnosti še posebno živo zanimanje, kdo bo novi papež — ali bo izšel iz konservativnih krogov, ali bo morda „naprednjak“, ali bo po sedanji tradiciji spet italijanskega rodu, ali bo celo pripadnik nebele rase?

Taka in podobna vprašanja se vse od smrti Pavla VI. živahno obravnavajo ne le v vatikanskih krogih, marveč tudi v široki javnosti. Odgovor nanje bo dal šele sedanji konklave, kajti tudi med kardinali samimi ni enotnih pogledov, ni nobenega kandidata, ki bi bil že vnaprej sprejemljiv za vse. Nasprotno, govora je o celi vrsti imen, znanih in manj znanih, kakor so raznolike in številne tudi želje oziroma pričakovanja, ki jih povezujejo z novim poglavarjem katoliške cerkve.

Vendar prevladuje mnenje, da se kolegij kardinalov resno nagiba k izvolitvi „zmernega“ papeža, ki bo lahko nadaljeval delo svojega predhodnika in se soočil ter spoprijel z vsemi še nerešenimi problemi. Ti problemi pa so zelo različni — vprašanja cerkve na primer v Aziji niso tista, ki tarejo recimo cerkev v Latinski Ameriki ali v Afriki. Predvsem pa se novi „rimski škof“, kakor se glasi naslov papeža, po zgodovinskih potovanjih Pavla VI. ne bo več mogel „zapirati“ v evropske meje, saj je bilo že večkrat izraženo mnenje, da bo bodočnost katoliške cerkve vedno bolj odvisna od „tretjega sveta“ — držav v razvoju.

V zadnjih dneh so potekale v Vatikanu mrzlične priprave na konklave in med kardinali — „velikimi volivci“ so se spleтали stiki, ki kažejo,

kako zapleten je ustroj volitve papeža. Opazovalci tega središča menijo, da je glede odločitve sicer še vse „odprto“, kljub temu pa nagibajo k prepričanju, da konklave najbrž „ne bo zelo dolg“. Sicer ni pričakovati, da bi že pri prvih glasovanjih dobil kakšen kandidat potrebno dvotretjinsko večino, nekateri pa niti ne izključujejo možnosti, da bi se „veliki volivci“ lahko odločili celo za kardinala, ki glede na dosedanja ugibanja niti ne sodi v krog resnih oziroma „izglednih“ kandidatov.

Tudi vprašanje manjšin na svetovni konferenci za boj proti rasizmu

Kot smo že poročali, zaseda v Ženevi svetovna konferenca za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji, na kateri sodelujejo delegacije iz več kot sto dežel sveta.

Vodja jugoslovanske delegacije Miša Pavičević je na zasedanju med drugim dejal, da mora biti „ena od naših glavnih usmeritev tudi v prihodnje spoštovanje in uresničevanje Združenih narodov glede odprave rasizma, rasnega razlikovanja, apartheida kot tudi zadnjih ostankov kolonializma ter vseh oblik prevlade, ne glede na to, kje in v katerih oblikah se pojavljajo.“

Posebej pa je opozoril pri tej priložnosti tudi na problem narodnih manjšin in v tej zvezi nakazal pizitivno rešitev manjšinskega problema v Jugoslaviji, saj uživajo ravno v Jugoslaviji vse narodnosti popolno enakopravnost. Dejaj je, da je enakopravnost vseh narodnosti v SFRJ najbolj zanesljiva pot do zaupanja, sodelovanja in enakopravnih odnosov med državami, v katerih žive narodnostne manjšine, nadalje pa je še opozoril navzoče na dejstvo, da je jugoslovanska delegacija lani predlagala komisiji OZN za človekove pravice, naj bi sestavili mednarodno deklaracijo o pravicah narodnostnih, etničnih, jezikov-

nih in verskih manjšin. Takšna deklaracija bi po njegovem mnenju bila nov instrument za boj proti rasni diskriminaciji.

V nadaljnjem poteku govora je Miša Pavičević prinesel še pet predlogov, ki naj bi jih konferenca sprejela. Predlagal je, da naj konferenca:

- vztraja pri doslednem spoštovanju in univerzalni uveljavitvi vseh sklepov, ki se nanašajo na boj proti rasizmu, rasnemu razlikovanju in apartheidu;
- obsodi vse tiste, ki kršijo sklepe generalne skupščine in varnostnega sveta in ki še naprej sodelujejo z rasističnimi režimi;
- zahteva dosledno prekinitve vsakega sodelovanja z omenjenimi režimi, pri čemer naj ne gre le za ekonomski boj kot ilegalnega režima v Rodeziji in mandalni embargo na dobavo orožja v Južnoafriški republiki, temveč tudi za ekonomske sankcije na podlagi sedmega poglavja ustanovne listine Združenih narodov;
- zahteva neodvisnost in pravico do samopredelitve ljudstev Zimbabva in Namibije;
- apelira na dežele članice, da naj dajo predvsem materialno pomoč žrtvam rasističnih režimov in osvobodilnim gibanjem Južne Afrike.

V OKVIRU SEDEMDESETLETNICE

SLOVENSKE
PROSVETNE
ZVEZE

VABILO

na uprizoritev
Mikelnovе dramatizacije
novele koroškega pisatelja Prežihovega Voranca

SAMORASTNIKI

- v soboto 26. avgusta 1978 ob 19.30 uri in
- v nedeljo 27. avgusta 1978 ob 19.30 uri na prostem (v bližini Vazarja) v Spodnjih Vinarah pri Št. Primožu v Podjuni.

V primeru slabega vremena bo predstava teden dni pozneje (soboto 2. septembra) ob istem času in na istem prostoru.

O d b o r

Obisk zgodovinskega pomena

Predsednik komunistične partije in državnega sveta (vlade) LR Kitajske Hua Kuo-feng je v spremstvu visokih partijskih in državnih funkcionarjev na prvem obisku v Evropi. Prejšnji teden je bil v Romuniji, ta teden pa je na uradnem in prijateljskem obisku v Jugoslaviji, od koder se bo na povratku domov ustavil še v Iranu.

Obisku v mednarodni javnosti pripisujejo zgodovinski pomen in mu posvečajo največjo pozornost. Namenjen je dvema državama, ki zavzemata poseben položaj na evropski celine: Romuniji, ki je znotraj varšavskega pakta uspešno najbolj uveljaviti neodvisno, samostojno politiko; in Jugoslaviji, ki je s stopnjo takšne politike morda sploh edinstven pri-

mer v svetu ter že dolga leta uspešno odbija vse poskuse vmešavanja od zunaj, ne glede na to, iz katere strani prihajajo.

Že v Romuniji je bil kitajski gost deležen prisrčnega sprejema, v Jugoslaviji je prisrčnost dosegla višek. Kljub temu pa je predsednik Tito nedvoumno povedal, da razvijanje in utrjevanje medsebojnih odnosov ne gre na račun dobrih odnosov in sodelovanja z drugimi državami. S tem je tudi ob tej priložnosti podkrepil vodilo jugoslovanske politike, da „je napredek socializma v svetu mogoče zagotoviti samo, če vsi dosledno spoštujemo in v praksi upoštevamo načela neodvisnosti, samostojnosti, enakopravnosti, suverenosti, ozemeljske nedotakljivosti, nevmesavanja, upoštevanja lastnih poti razvoja, prostovoljnosti mednarodnega sodelovanja in solidarnosti ter upoštevanja razlik, ki obstajajo med državami in partijami“.

Predsednik Hua Kuo-feng pa je spomnil na junaški boj jugoslovanskih narodov med drugo svetovno vojno ter dejal, da je ta boj napravil močan vtis na kitajski narod. Posebej je izrazil priznanje Jugoslaviji za razvijanje socialističnega samoupravnega sistema ter za njeno vlogo v gibanju neuvrščenosti, o katerem je dejal, da je zelo pomembno v boju narodov vsega sveta, medtem ko je na področju dvostranskega sodelovanja še posebej naglasil prizadevanja obeh držav za ohranitev svetovnega miru.

Pri ocenjevanju kitajskega obiska v Evropi komentatorji ugotavljajo, da pomeni ta obisk važen korak za uveljavitev LR Kitajske kot tretje velesile. Kitajska je s sedanjim obiskom — pravi na primer italijanski tisk — napravila korak proti Zahodu, torej proti zahodni tehnologiji in kapitalu, in proti gibanju neuvrščenih, v katerem ima Jugoslavija pomembno mesto. Pri tem kitajski voditelji po mnenju italijanskih komentatorjev ne skrivajo pomena, ki ga imajo neuvrščeni med mlinskima kamnoma imperializma, neokolonializma in hegemonizma dveh velikih sil ter njihovih vojaških blokov.

TISKOVNA KONFERENCA V ŽELEZNI KAPLI:

Stanje „pokopališkega miru“ še ne pomeni rešitve manjšinskega vprašanja

Na tiskovni konferenci, ki jo je priredila Zveza slovenskih organizacij skupaj s krajevnimi organizacijami v soboto 19. avgusta 1978 v hotelu „Obir“ v Železni Kapli, so obravnavali vprašanja nadaljnega obratovanja tovarne celuloze v Rebrci ter rešitve manjšinskega problema v Železni Kapli. Novinarjem so odgovarjali župan in deželni poslanec Josef Lubas, ki je hkrati zastopnik delavcev tovarne, inženir Peter Kuhar kot zastopnik slovenskih krajevnih organizacij in tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser.

Tovarna celuloze v Rebrci začasno ne obratuje, ker je preveč zadolžena, delavci pa dobivajo podporo za brezposelnost. Ker podjetje nudi delo približno 250 delavcem, bi bilo za občino nujno potrebno zagotoviti obratovanje tudi v prihodnosti. Podjetje pa je v privatnih rokah, zato je sanacija tovarne zelo otežena, brez privoljenja podjetnika namreč ni mogoče ukrepati. Odvisno je torej od lastnice Erker-Hočevarjeve, kaj se bo zgodilo s tovarno. Zastopnik delavcev, župan Josef Lubas, je v tej zvezi že pred leti predlagal lastnici sodelovanje s slovenskimi podjetji onstran meje, Erker-Hočevarjeva pa o tem doslej ni hotela nič slišati. Podjetje si je zagotovilo od zvezne in deželne vlade visoko podporo (skupno menda 26 milijonov šilingov) za nakup novega stroja, ki ga je tovarna pred nedavnim naročila iz Norveške. Ta stroj bo znatno povešal produkcijsko zmoglost tovarne, s tem pa tudi njeno konkurenčnost, reduciralo pa se bo, ko

bo stroj v dobrem letu začel obratovati, število delavcev na približno 170. Da bi bilo obratovanje zagotovljeno, bi morala lastnica podjetja investirati še 20 milijonov šilingov za nakup surovine; če tega ne bi zmogla ali hotela, bo prišlo do stečaja ali v najhujšem primeru do konkurze.

Župan Lubas je poudaril važnost obratovanja za ohranitev delovnih mest v občini Železna Kapla, iz katere prihaja 50% v tovarni zaposlenih delavcev. Omenil je, da se zato pogajajo tudi z jugoslovanskimi podjetji. Slovenska podjetja bi bila namreč pripravljena za 40 odstotno udeležbo v podjetju plačati 60 milijonov šilingov v gotovini. Odločitev pa tudi v tem primeru leži pri lastnici Erker-Hočevarjevi, ki do zdaj k temu vprašanju še ni zavzela nobenega stališča.

Tovarna bo predvidoma 2. oktobra spet začela delati v polnem obsegu, župan Lubas je prepričan, da bo vprašanje nadaljnega obratovanja zadovoljivo rešeno, to se

pravi, da ne bo prišlo do konkurze.

V zvezi z obratovanjem tovarne celuloze v Rebrci in z morebitnim sodelovanjem s slovenskimi podjetji onstran meje je dipl. inž. Feliks Wieser vnesel v diskusijo pojem odprte meje, ki bi tako ne bil več samo politična fraza, poudaril pa je tudi gospodarsko važnost takega sodelovanja. Dejal je, da bi bilo potrebno dolgoročno delovati v to smer, da pride med Avstrijo in Jugoslavijo do podobnega bilateralnega sporazuma, kot na primer že obstoja med Jugoslavijo in Italijo ter med Italijo in Avstrijo. Za tako mednarodno sodelovanje, ki bi imelo za posledico tudi povečanje obmejnega prometa, pa bi ne nazadnje bili potrebni tudi dobri medsebojni odnosi obeh narodnih skupnosti v Avstriji, to se pravi zadovoljiva rešitev manjšinskega problema.

K manjšinskemu vprašanju je župan Lubas poudaril, da mora on delati politiko, ki ljudi združuje in ne tako, ki razdvaja. Po njegovem mnenju je tudi manjšinska problematika v občini Železna Kapla vzorno rešena, saj se ne trgajo topografske table (razen na Rebrci — „to pa so bili pijanci, ki so v svoji pijanosti hoteli pokazati svojo moč“) in tudi drugače v občini ni večjih eskalacij. Prebivalstvo je mirno. Vsak lahko govori, kakor se mu pač zahoče v trgovinah, na občinah, v podjetjih, šolah in otroških vrčih; uradniki vsi obvladajo poleg nemščine tudi slovenščino.

Dvojezičnost je torej v Železni Kapli urejena „po zakonu“; kako se prakticira, je odvisno od strpnosti ljudi — posameznikov. Ta strpnost pa gotovo tudi v Železni Kapli ni večja ali manjša kot v drugih krajih dvojezičnega območja. Saj je znano, da tudi v Železni Kapli niso vsi tako prepričani o dejanski enakopravnosti, kakor to izhaja iz županovih izjav. Sicer pa bi lahko tudi za marsikatero drugo občino ugotovili, da vlada „mir“ — seveda, dokler Slovenci ne zahtevajo svojih pravic. Ob takšnem „pokopališkem miru“ pa je vsekakor težko govoriti o rešenem manjšinskem vprašanju!

Zdravje iz čebeljega panja Mednarodni simpozij o apiterapiji v Portorožu

V dneh od 11. do 14. septembra bo v Portorožu III. mednarodni simpozij o apiterapiji, to je o uporabi čebeljih pridelkov v medicini. Organizatorji tega znanstvenega srečanja so mednarodna federacija čebelarških organizacij APIMONDIA, zvezi čebelarških organizacij Jugoslavije in Slovenije ter nekaj poslovnih združenj in podjetij, med njimi tudi Medexov center za biotiko. Udeležbo na simpoziju je prijavilo večje število znanstvenikov-raziskovalcev s tega področja iz Jugoslavije, Avstrije, Bolgarije, Češkoslovaške, Romunije, obeh Nemčij, Sovjetske zveze in Francije.

Na prireditvi se bo zvrstilo na desetine zanimivih referatov in predavanj s področja preventivne in kurativne s pomočjo pridelkov čebeljega panja. Mednarodni simpozij v Portorožu bo namreč omogočil izmenjavo najnovejših spoznanj o možnostih uporabe čebeljih pridelkov v medicini in veterini in to v pogledu preventivne kakor tudi kurativne, kar ima poseben pomen v položaju, ko se zastružuje vprašanja upravičenosti uporabe vrste sintetičnih proizvodov zaradi ugotovljenih slabih posledic ter se opredeljuje nujna orientacija na naravne proizvode, ki lahko mnogo doprinejajo k reševanju problemov zdravja.

Sklep o organiziranju III. mednarodnega simpozija v Jugoslaviji [prva taka prireditve je bila leta 1974 v Madridu, druga pa leta 1976 v Bukarešti] je rezultat naporov, ki so jih v Jugoslaviji vložili v skladu s splošnim zavzetjem v svetu, da se na področju zaščite živilske sredine, še posebno pa naravne prehrane in zaščite človekovega zdravja najdejo optimalne možnosti. V tem smislu ta sklep predstavlja posebno mednarodno priznanje že do sedaj doseženim rezultatom v Jugoslaviji. Hkrati pa organiziranje tako pomembnega mednarodnega znanstvenega srečanja predstavlja vsekakor tudi pomemben prispevek k napredku in razvoju čebelarstva in razširjanju možnosti biomedicinskih in agrokulturnih znanosti v Jugoslaviji.

SE ENKRAT:

Avstrijska nevtralnost hodi res nenavadna pota

Pred tedni smo v našem listu poročali o nenavadnih poteh, ki jih hodi avstrijska nevtralnost. Konkretno smo med drugim navedli odnos do osvobodilnega gibanja v Rodeziji in Južni Afriki. Prav na tem primeru pa na ta čudna pota avstrijske nevtralnosti opozarja zdaj tudi Komite Južna Afrika na Dunaju, ki v pismu, poslanem notranjemu ministrstvu ter v vednost zvezni vladi, odločno protestira proti zasledovanju organizacij, ki so lani izvedle akcijo za zbiranje sredstev v podporo boju, ki ga vodi ljudstvo Cimbabveja (Rodezija) proti tamkajšnjemu rasističnemu režimu.

Komite v svojem pismu navaja, da je Komunistična zveza Avstrije v sodelovanju s komiteji za Afriko izvedla lani širom Avstrije akcijo, pri kateri je bilo zbranih več kot 700.000 šilingov, namenjenih za podporo Patriotični fronti Cimbabveja. Zbiralna akcija je bila lep dokaz solidarnosti, ki jo goji avstrijsko ljudstvo s prebivalstvom Cimbabveja in njegovim bojem proti rasističnemu režimu. „Zbiralna akcija je bila zmaga Patriotične fronte in bojujočih se množic v Cimbabveju, zmaga vseh napredno in demokratično usmerje-

nih ljudi v Avstriji,“ pravi Komite Južna Afrika v svojem pismu in poudarja, da je akcija hkrati pomenila poraz za kolonialni režim Iana Smitha in njegovih imperialističnih zaveznikov, pa tudi poraz za vse sile v Avstriji, ki podpirajo kolonialno zatiranje ljudstva Cimbabveja.

Zdaj pa je bila proti Komunistični zvezi Avstrije uvedena preiskava, da bi jo zaradi omenjene zbiralne akcije obtožili kršenja nevtralnosti. Komite Južna Afrika najostreje protestira proti takemu ravnanju državnega pravdnštva ter opozarja, da narodnoosvobodilni boj v Cimbabveju odločno podpirajo številne države in mednarodne organizacije. V pismu je prikazano, kako nenavadno in pristransko je takšno tolmačenje zakona o nevtralnosti, kajti na drugi strani uradna Avstrija kljub tej nevtralnosti zelo nedvoumno podpira kolonialni režim. Tako se je Avstrija pri glasovanjih v Združenih narodih in drugih mednarodnih organizacijah postavila na stran kolonialistov. Avstrija je ena izmed redkih držav, ki so od vsega začetka kršile sklep OZN o gospodarskem embargu zoper Rodezijo, čeprav je ta sklep obvezen za vse članice OZN. Tozadevno navaja Komite Južna Afrika celo vrsto konkretnih primerov prepovedanega gospodarskega sodelovanja s kolonialističnim in rasističnim režimom v Rodeziji oziroma Južni Afriki. V to zavestno kršenje sklepov OZN so vključena tako poddržavljena kakor tudi zasebna avstrijska podjetja — od gradnje tovarn (podržavljeni koncern VOEST) preko vzdrževanja letalskih zvez (podržavljeno podjetje AUA) vse tja do dobave avstrijskih pušk, ki jih rodezijska vojska uporablja pri zatiranju narodnoosvobodilnega gibanja.

„Ali ta dejstva ne kažejo dovolj jasno, da je avstrijska država na strani kolonialistov,“ vprašuje Komite Južna Afrika in poudarja, da je odločitev možna samo v eni smeri: ali za kolonialiste ali za zatirano ljudstvo Cimbabveja. Zbiralna akcija je dokazala, da velik del avstrijskega ljudstva stoji na strani borečega se ljudstva Cimbabveja, zato sedanje ukrepanje državnega pravdnštva pomeni napad na podporno gibanje avstrijskega ljudstva — bo pa samo povzročilo, da se bo solidarnost v Avstriji z narodnoosvobodilnim bojem ljudstva Cimbabveja krepila še naprej.

Ob koncu Komite Južna Afrika poziva notranje ministrstvo, da ukine preiskave zoper Komunistično zvezo Avstrije. Od zvezne vlade zahteva, da takoj prekine vse odnose z rodezijskim kolonialnim režimom ter prizna in podpre Patriotično fronto Cimbabveja. Vse napredno in demokratično usmerjene ljudi pa komite poziva, da podprejo te zahteve.

Mednarodni vinski sejem na gospodarskem razstavišču v Ljubljani

Prihodnji teden — od 28. avgusta do 2. septembra — bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 24. mednarodni vinogradniško vinarški sejem. Ta tradicionalna sejemska prireditve bo letos spet v znamenju rekordov, kajti sodelovalo bo 525 razstavljalcev iz 36 držav, ki so v ocenjevanje poslali kar 1525 vzorcev, kar je največ doslej.

Mednarodne strokovne komisije so ocenile 1241 vzorcev vina, 209 vzorcev žganih pijač in 75 vzorcev sadnih sokov ter podelile 8 šampionov, 3 grand prix, 109 velikih zlatih medalj, 178 zlatih medalj, 640 srebrnih medalj, 26 pismenih priznanj, 282 častnih diplom in 13 diplom za sodelovanje.

Na sejmu bo vsak dan od 10. do 19. ure pokažna vin; poskrbljeno bo za zabavo in razvedrilo, saj bo igralo kar pet orkestrrov, Zupski rubin pa bo v svojem paviljonu nudil še vsakodneveni kulturni spored srbskih plesov in napevov. Poleg tega bodo v okviru sejma še razne strokovne prireditve, razstave in posvetovanja. Za obiskovalce bodo posebno zanimive razstava vinskih nalepk, muzejska razstava „Majolike“, razstava lončarstva na Slovenskem, razstava strokovne vinogradniške vinarške literature in prikaz označevanja vin; za to priložnost so vinoteko obogatili še z novimi sortami in vrstami vina iz vse Jugoslavije.

Zeton za pokažno vin bo stal 4 din, vstopnina 20 din, značke pa 10 din. Pričakujejo, da bo prireditve kakor vsako leto privabila številne domače in tuje obiskovalce.

„DAN JUGOSLAVIJE“ NA CELOVŠKEM SEJMU:

GOSPODARSKI STIKI MED DRŽAVAMI

morajo izhajati iz načel enakopravnosti in medsebojne koristi

Kakor vsako leto, tako je tudi letos na celovškem lesnem sejmu vzbudil veliko zanimanje tradicionalni „Dan Jugoslavije“, in to tako med obiskovalci sejma kakor tudi še posebej med zastopniki avstrijskega oz. koroškega gospodarstva in tiska. Dopoldne je za „Dan Jugoslavije“ priredila jugoslovanska gospodarska delegacija posebno tiskovno konferenco, katere se je udeležilo lepo število novinarjev, med udeleženci pa je bil tudi direktor celovškega sejma mestni svetnik Walter Dermuth. Zvečer pa so generalni konzul SFRJ v Celovcu Milan Šamec ter predstavniki gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvaške vabili na tradicionalni sprejem; njihovemu vabilu so se tudi tokrat odzvali številni predstavniki političnega in gospodarskega življenja Koroške ter zastopniki slovenske narodne skupnosti ter njenih organizacij in ustanov.

Na dopoldanski tiskovni konferenci je direktor celovškega sejma Dermuth naglasil, da je „Dan Jugoslavije“ v okviru celovškega sejma že stara ureditev ter priča o dobrem sodelovanju med Koroško in Slovenijo oziroma Avstrijo in Jugoslavijo na področju gospodarstva in trgovine. To sodelovanje pa je treba — kakor je dejal — še naprej razvijati, saj je Evropa premajhna, da bi na gospodarskem področju delala država proti državi. Zlasti sejemske prireditve pa so po mnenju direktorja Dermutha barometer in zrcalo medsebojnega sodelovanja.

O gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Avstrijo je na tiskovni konferenci obširno

govoril član predsedstva Gospodarske zbornice Slovenije Stane Rozman, medtem ko je razvoj sodelovanja na področju turizma ter zlasti turistične ponudbe Slovenije orisal član odbora za sejme, ekonomsko in turistično propagando Riko Rižnar. Stane Rozman je v svojem pregledu opozoril na neizravnost trgovinske bilance, ki je slej ko prej zelo ugodna za Avstrijo oziroma neugodna za Jugoslavijo. To pa se bo moralo spremeniti, je naglasil predstavnik jugoslovanskega gospodarstva, ker morajo gospodarski stiki med dvema državama izhajati iz načela absolutne enakopravnosti in medsebojne koristi.

Za izboljšanje gospodarskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo je Rozman navedel vrsto konkretnih pobud, ki segajo od sporazuma o obmejnem gospodarskem sodelovanju preko kooperacije na ravni produkcije ter industrijsko-tehničnega sodelovanja, skupna izkoriščanja turizma in skupnih investicij ter sodelovanja med bankami obeh držav pa do skupnega nastopanja na tretjih tržiščih, zlasti v deželah v razvoju. V svojem iznašanju se je Rozman dotaknil tudi vprašanja posebnega davka za tovarnjake, ki ga je uvedla Avstrija s 1. julijem letos. Dejal je, da ta davek ne ustreza mednarodnemu sporazumu GATT in da bo zato morala tudi Jugoslavija obdavčiti avstrijske tovarnjake, ki vozijo po jugoslovanskih cestah, da bo spet vzpostavljena reciprociteta na tem področju gospodarske bilance (tozadevni odlok je bil medtem že sprejet — op. ured.).

Posebej pa je Stane Rozman spregovoril tudi o vlogi narodnih manjšin pri razvijanju sodelovanja med sosednjimi državami ter poudaril: „Ko obravnavamo vse možne oblike sodelovanja, ne smemo pozabiti na narodnostne manjšine na obmejnih območjih. Le-te lahko veliko pripomorejo k vsestranskemu možnemu sodelovanju, če delajo v duhu tvornega sožitja, saj lahko dva različna naroda družijo in jih ne razdvajajo. Lep primer, kako manjšine tvorijo most med narodi, sta narodni manjšini, ki živita v obmejnem prostoru Jugoslavije in Italije, ali pa manjšina avstrijske narodnosti, ki živi v obmejnem območju Italije ob meji z Avstrijo. Seveda tudi tu še niso izčrpane vse možnosti, prepričan pa sem, da bomo prihodnje leto z zadovoljstvom ugotovili, da smo tudi v tej smeri storili pozitiven premik“.

Riko Rižnar je podrobno predstavil turistične ponudbe Slovenije, prav tako pa orisal tudi razvoj jugoslovanskega turizma, ki letos beleži posebne uspehe. Lansko leto so v Jugoslaviji našli 73,5 milijona turističnih nočitev, dosežani letošnji podatki pa kažejo, da bo to rekordno število letos še preseženo. Računajo, da bodo letos s turizmom pridobili nad milijardo dolarjev deviz. Delež avstrijskih turistov pri tujem prometu v Jugoslaviji znaša 14 odstotkov in vsako leto rahlo narašča; po drugi strani pa iz leta v leto narašča tudi število jugoslovanskih in še posebej slovenskih gostov, ki obiščejo Avstrijo.

Samorastniška uprizoritev „Samorastnikov“

Ko se bomo jutri in v nedeljo v Spodnjih Vinarah pri Št. Primožu v Podjuni zbrali na uprizoritvi Mikelrove dramatizacije Prežihove novele „Samorastniki“, bomo spet enkrat doživeli prireditev, ki je v pravem pomenu besede samorastniški sad kulturno-prosvetnega izživljanja koroških Slovencev. Pa tudi vsebinsko bomo konfrontirani z našo lastno usodo, saj je naš veliki umetnik Prežihov Voranc morda prav v tej svoji stvaritvi še posebno občuteno in doživeto opisal življenje, delo in boj koroškega slovenskega ljudstva — ljudstva samorastnikov, ki si je moralo v preteklosti vsak košček kruha trdo prigarati in ki se mora še danes boriti za svoj obstanek na domači zemlji.

Pa si tik pred prireditvijo oglejmo malo tudi „tehnično“ plat uprizoritve, da bomo vedeli, kdo so tisti, ki nam pripravljajo obetaven kulturno-umetniški užitek.

Po Prežihovi noveli „Samorastniki“ je Miloš Mikeln priredil dramsko kroniko v 16 slikah, ki se dogaja pred poldrugim stoletjem, in sicer v naši ožji koroški domovini — na obirskih pobočjih Karnic, na graščini v Dobri vasi, v cerkvi in v hudabivski bajti. Doslej smo to dramatizacijo videli pri nas le enkrat, pred leti, ko so jo prosvetaši iz Črne uprizorili v Železni Kapli. Tokrat je bila predstava na odru. Tokrat pa jo bomo prvič videli in doživeli na prostem, kar bo dalo uprizoritvi še poseben čar, posebno privlačnost.

„Motor“ uprizoritve je Marijan Srienc, ki je svoje igralske sposobnosti že dokazal predvsem v filmu „Vrnitev“, svoje režisersko znanje pa v pripravi različnih predstav v naših prosvetnih društvih. Tokrat kot režiser vodi vse priprave, nastopa v eni izmed glavnih vlog, „njegov“ pa sta tudi scenarij in realizacija filmskih vložkov, s katerimi bo izpopolnjeno dogajanje na prizorišču. Tozadevne posnetke sta oskrbela Jure Pervanje in Andrej Kokot, medtem ko je glasbeno opremo prispeval Oliver Telban, sceno je pripravil Saša Kump, kostume pa je izbrala arh. dipl. inž. Milena Kumar.

In zdaj moramo še kratko povedati, „kdo bo kdo“ v tej uprizoritvi: v vlogi starke bomo videli Ljudmilo Sienčnik, Meto igra Sonja Ban in Ožbeja Marijan Srienc, Karničnica bo Zinka Dumpelnik, Karničnik pa Miha Kap, medtem ko bo Hudabivko zaigrala Nevenka Sommeregger, kot dekli bosta nastopili

Marija Dolinšek in Erna Riegelnik (ki jo bomo videli tudi v vlogi gospodinje), kot hlapci pa Maks Wuttej, Franc Hobel in Marko Sommeregger (Maks Wuttej in Marko Sommeregger se bosta poleg tega predstavila tudi kot vojaka), kot sosedo bo nastopila Ana Urban, župnik bo Franci Lipuš in gospod na graščini Franci Polcer, Francija Rozmana bomo srečali kot birača in kot seržanta, Volbenka bo igral Pavel Dolinšek, mladega Ožbeja pa Franci Polcer ml., potem bomo še videli Francija Sadnikarja v vlogi Gala, Nadjo Marko v vlogi Burge, Marka Polcerja kot Primoža, Hanzeja Polcerja kot Vida in Marijo Hobel kot mlado Karničnico, v vlogi Mihe pa bo nastopil Marko Marko. Poleg teh imensko navedenih

oseb bodo v množičnih prizorih sodelovali še vaščani in otroci, tako da bo krog igralcev res izredno velik.

Pri tem je treba povedati, da gre pri celotnem ansamblu za amatere, za ljudi, ki se kot „gledališčniki“ udeležujejo iz ljubezni do slovenske besede in kulture. Prihajajo iz bližnje in širše okolice Klopinskega jezera, in to od 4. julija naprej (uprizoritev bo torej pripravljena v rekordnem času!) po večkrat na teden, v zadnjem času pa sploh skoraj dan za dnem. Najlepša zahvala in priznanje za njihovo požrtvovalnost bo številno občinstvo na predstavi; skromno „plačilo“ za njihov trud pa naj bi bil tudi skupni izlet, ki ga nameravajo organizirati z izkupičkom od prodaje (prostovoljni prispevki) posebnega gledališkega lista, v katerem bodo med drugim objavljeni članek o Prežihu, vsebina „Samorastnikov“ in dramaturško razmišljanje o dramatizaciji in uprizoritvi.

Jutri in v nedeljo torej prisrčno vabljeni na uprizoritev „Samorastnikov“, ki jo prireja Slovenska prosvetna zveza ob 70-letnici svojega obstoja in v počastitev 85-letnice rojstva Prežihovega Voranca!

Tedniku za 30-letnico

Po večkratnem rojstvu in ponovnih prerajevanjih slavi „Naš tednik“ letos svojo tridesetletnico, to je obdobje, ki sega vse od dediščine v obliki „kronike“ britanske obveščevalne službe preko hipoteke, ki jo je zapustila belogardistična in sorodna politična emigracija s strupenim sovražstvom do nove Jugoslavije, pa do današnje vloge glasila Narodnega sveta koroških Slovencev. Kljub temu razumemo praznično navdušenje, ki vlada v njihovem krogu; brez zavisti priznamo, da so v praznovanju pač večji mojstri kot pri našem listu, kjer smo že pred leti obhajali enak jubilej — samo dosti bolj skromno in v ožjem krogu, zato pa nič manj navdušeno in v zavesti odgovornosti, ki jo ima list do svojih bralcev in do javnosti.

Ravno iz te zavesti pa čutimo potrebo, da opozorimo na primer, kjer gre sicer razumljivo praznično navdušenje le malo predaleč, že na področje, ki bi ga lahko imenovali zanesenjaštvo. Mislimo namreč na naravnost bombastično zvenee geslo, da je 30-letnica Našega tednika „praznik vseh koroških Slovencev“ (Naš tednik, 13. 7. 1978, št. 28). Ne opozarjamo na to zaradi tega, ker bi hoteli dilaokopsko ugotavljati odstotek Slovencev, ki praznuje ta ali kak drug jubilej — opozarjamo zato, ker smo prepričani, da taka logika ni

brez nevarnosti.

Spomnimo se le nekaj let nazaj in videli bomo, da smo se z zelo sorodno logiko že srečevali, ko se je podobno absolutiziral pojem koroških Slovencev oz. narodne zvestobe in zavesti. Tako je bilo pri zadnjih občinskih volitvah precej poudarjeno mnenje, kdor ni za samostojno listo, tisti ni več Slovenec. Ali potem pri deželnozbornih volitvah, ko se je stopnja narodne zavesti in zvestobe merila po odnosu posameznika do KEL. Takšno vrednotenje je zelo nevarno in ima lahko pogubne posledice, posebno v pogojih, v katerih živi in se bori slovenska narodna skupnost na Koroškem, kjer je razmere, ki jih je ustvaril razvoj, onemogočajo vsakršno takšno absolutiziranje.

Sicer pa v tej zvezi lahko opozorimo, da je s podobnim absolutiziranjem doživel poraz tudi koroški Heimdienst, in sicer ob jezikovnem štetju leta 1976, ko tudi njegovo geslo „Wer nicht zur Zählung geht, der nicht auf Kärntens Seite steht“ ni moglo vseh Korošcev spraviti pod skupni klobuk.

Tedniku za 30-letnico samo toliko — v imenu tistih, za katere njegov jubilej sicer ni praznik, pa kljub temu nameravajo ostati zavedni in angažirani koroški Slovenci.

Naši maturanti na poti po Jugoslaviji

Maturanti slovenske gimnazije v Celovcu so za tradicionalno maturitetno potovanje tudi letos izbrali Jugoslavijo. Kakor v prejšnjih letih, tako je tudi tokrat gostitelj slovenskih maturantov republiški komite za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije, ki je spet pripravil pester spored potovanja.

Na pot po Jugoslaviji se je skupina 32 slovenskih maturantov podala v ponedeljek. Najprej so se ustavili v Ljubljani, potem pa so nadaljevali pot preko Brežic v Zagreb. Nadaljnje postaje na potovanju po Jugoslaviji so Novi Sad, Titovo Užice, Sarajevo, Dubrovnik, Plitvice in drugi kraji, kjer naši maturanti spoznavajo pokrajinske lepote, zgodovinske zanimivosti in značilnosti življenja narodov in narodnosti Jugoslavije.

Po enajstih dneh tega zanimivega potovanja se bodo maturanti gotovo vrnili z bogatimi vtisi in lepimi spomini na izlet, s katerim so po stari tradiciji zaključili svoje skupno šolanje.

Informacijski center za sončno energijo v Celovcu

V ponedeljek, 21. avgusta 1978 sta avstrijska družba za sončno energijo in vprašanje vesoljstva (ASSA) in astronomsko združenje Koroške v sodelovanju z delovno skupino za sončno energijo pri uradu koroške deželne vlade odprli v Celovcu informacijski center za sončno energijo.

Energija postaja vedno važnejši del našega življenja, ni je pa na razpolago neomejeno. Zaloge zemeljskega plina, nafte in premoga postajajo vedno manjše, zato si bo treba zagotoviti energijo drugje. Energija se bo morala v bodočnosti uporabljati

bolj racionalno, najti pa bo treba poleg tega tudi nove vire.

Odkar je prišlo leta 1973 do velike krize pri ceni olja, tudi Avstrija podpira razne mednarodne raziskovalne projekte, da bi si v bodočnosti zagotovila energijo, brez katere človek dandanes ne bi mogel več živeti. Po dosedanjih raziskovanjih znanstvenikov bi bila najboljša rešitev izrabljanje sončne energije, ki je prijazno do okolja in tudi cenejša kot vsi drugi načini pridobivanja energije. Strokovnjaki so že dokazali, da bi bilo pod meteorološkimi in klimatskimi pogoji v Avstriji tehnično in gospodarsko rentabilno pridobivanje sončne energije. Bilo bi vsekakor alternativa k jedrski energiji, predpogoji pa so zanimanje in informacija posameznika.

Zadovoljiva in varna preskrba z energijo v bodočnosti je stvar nas vseh. Zato si je informacijski center za sončno energijo v Celovcu zastavil nalogo, informirati prebivalstvo o možnostih pridobivanja te energije in spodbujati posameznike k aktivnosti na tem področju. V ta informacijski center je vabljeni predvsem mladina, ki ima tudi možnost poživiti center z rastavami in lastnimi idejami. Tudi industrija ima možnost predstaviti najnovejše produkte na tem področju, od časa do časa pa bo informacijski center organiziral strokovne prireditve in razgovore. Pripravlja se tudi dokumentacija s slikami, ki bo ilustrirala razne možnosti pridobivanja sončne energije, na razpolago pa bo k tej problematiki tudi brošura.

Informacijski center je urejen v planetariju v Celovcu (zraven Minimundusa), interesenti pa so prisrčno vabljeni, da si ga ogledajo.

TONE ZORN

Manjšinsko vprašanje in jugoslovansko-avstrijski odnosi

Na naslednji tiskovni konferenci je predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ v zvezi z avstrijskim odgovorom poudaril, da je „nota avstrijske vlade, izročena kot odgovor na jugoslovansko noto, nesprijemljiv odgovor in jugoslovanska vlada v celoti vztraja pri argumentih, navedenih v svoji noti z dne 11. novembra 1976“.¹⁷⁴ Čez mesec dni pa je predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve opozoril, da so „edini in pravi načini, kako najti zadovoljive rešitve...“, nesporedna pogajanja med predstavnikoma slovenske in hrvaške narodnostne manjšine na eni ter avstrijsko vlado na drugi strani“.¹⁷⁵

Konec januarja 1977 je pričel avstrijski tisk soditi, da se je začelo obdobje „odmrzovanja“ odnosov z Jugoslavijo. V dokaz mu je služil razgovor podpredsednika zveznega izvršnega sveta SFRJ Antona Vratuše s skupino avstrijskih novinarjev. Tisk je celo sodil, da daje Jugoslavija Avstriji možnost, da uredi manjšinsko vprašanje (seveda v dogovoru s prizadetima manjšinama), ter dodajal: „Kako dolgo bo trajal ta (jugoslovanski) rok, bo zaviselo od intenzivnosti, s katero se bo vlada lotila stvaritvi“. Po istem viru bi jugoslovanski rok lahko trajal „pol leta ali celo do konca legislativne dobe“.¹⁷⁶

Očitno je bila jugoslovanska pripravljena prispevati k izboljšanju odnosov z Avstrijo pogojena predvsem z napovedjo ponovnega sestanka avstrijske vlade in predstavniki slovenske skupnosti.¹⁷⁷ Slovenska javnost je v tem času tudi pričakovala, da bo po polomu 14. novembra prišlo do stvarnih pogovorov o ureditvi vrste odprtih vprašanj manjšinskega var-

stva. Vendar pa se je kmalu pokazalo, da je bil glavni namen napovedanega sestanka predvsem doseči pristanek manjšine na zakon o narodnih skupinah, v nasprotnem primeru pa vsaj vstop Slovencev v tako imenovane „narodnostne sosvete“. Kot je znano, je manjšina iz razumljivih vzrokov oba vladina predloga zavrnila.

Prigovarjanju so v naslednjih dneh sledila prizadevanja koroških oblasti, da bi diskreditirale vodstvo slovenske manjšine ter po tej poti dosegle pristanek koroških Slovencev na ukrepe, sloneče na sedmojuljski zakonodaji. Tako je bil na dan ponovnega sestanka predstavnikov parlamentarnih strank januarja meseca aretiran Filip Warasch, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev, z obtožbo, da je pred 14. novembrom pripravil razstrelitev osrednje transformatorske postaje v Celovcu.¹⁷⁸

Tiste dni je avstrijska vlada sprejela tudi načrt odredbe o ustanovitvi narodnostnih sosvetov. Poleg tega je javnost izvedela za sklep parlamentarnih strank, da bodo dvojezični krajevni („topografski“) napisi postavljeni v vsega 9 do 12 nekdanjih južnokoroških občinah (od 62 po stanju do leta 1973), medtem ko naj bi bila slovenščina kot drugi uradni jezik dopuščena le v 15 takih občinah.¹⁷⁹

V nastalem položaju je bila Jugoslavija znova prisiljena intervenirati pri ustreznih avstrijskih organih.¹⁸⁰ Poglejmo, kako je Jugoslavija ocenila dogovor avstrijskih parlamentarnih strank: „Sporazum... še enkrat ilustrira ozračje nacionalistične nestrpnosti, v katerem se na Koroškem lotevajo manjšinskega vprašanja, in pomeni pomanjkanje pripravlje-

nosti uradne Avstrije, da bi vprašanje pravic in položaja slovenske narodne manjšine rešili v duhu mednarodnih obveznosti, ki jih je republika Avstrija prevzela z državno pogodbo iz leta 1955.“ Izjava¹⁸¹ tudi pravi, da sta slovenska in hrvaška manjšina kakor tudi vlada SFRJ „vedno odločno zavračali vsak poskus nespoštovanja in revidiranja natančno določenih mednarodnih obveznosti Avstrije. S prenašanjem te odgovornosti za izvedbo zadevnih določb državne pogodbe na omenjene koroške stranke ali nepristojne organe prevzema avstrijska vlada odgovornost za posledice, ki bi lahko nastale iz tega. S takim reševanjem manjšinskega vprašanja se izključuje tudi udeležba predstavnikov manjšin pri uresničevanju obveznosti državne pogodbe, kar je za jugoslovansko vlado povsem nesprijemljivo“. Veselin Djuranovič pa je ob izvolitvi za predsednika zveznega izvršnega sveta SFRJ poudaril, da „moramo tudi ob tej priložnosti reči, da se v odnosih z nekaterimi našimi sosedi (v mislih je imel Avstrijo in Bolgarijo) srečujemo s težavami zaradi njihove nepripravljenosti, da bi položaj naših narodnih manjšin uredili v skladu z mednarodnimi normami“.¹⁸²

Poleg tega velja izpostaviti poročilo predsedstva SR Slovenije o odnosih s sosednjimi državami. Poročilo poudarja, da odprta in sporna vprašanja z Avstrijo ne izvirajo v prvi vrsti iz problemov narodnih manjšin v tej državi, ampak iz strategije in taktike izvajanja pritiskov na SFR Jugoslavijo tako velikih sil kakor tudi iz delovanja mednarodne reakcije v obliki obujanja nacizma in fašizma. Zato tudi razumemo problematiko manjšin — nadaljuje ocena — v sklopu splošne mednarodne aktivnosti SFR Jugoslavije kot socialistične samoupravne države in njene neuvrščene politike“. Glede urejanja manjšinskega vprašanja v Avstriji pa poročilo pravi, da je „realno in dolgoročno urejanje... odvisno od krepitve in uveljavljanja progresivnih sil v Avstriji, ki so

zainteresirane za takšno sodelovanje in od upoštevanja manjšine kot subjekta, ki sam ocenjuje svoj položaj in oblike svoje dejavnosti za njegovo urejanje ter boj za zaščito svojih pravic“.

Na avstrijski očitke, da se koroški Slovenci obračajo za pomoč na matični narod, dokument opozarja, da sta obe manjšinski organizaciji vzdrževali stike v SR Sloveniji „na osnovi njihovih samostojnih opredelitev in odločitev“. Kar pa se tiče jugoslovanskih stališč do avstrijske manjšinske problematike, pa poročilo pravi, da je „na podlagi samostojno opredeljenega mnenja manjšine, upoštevaajoč obenem svoje mednarodno utemeljene pravice in obveznosti... tudi Jugoslavija negativno ocenila sporazumevanje treh v avstrijskem parlamentu zastopanih strank v enotnem nastopu do slovenske in hrvaške manjšine in odločno zavrnila ugotavljanje manjšine kot pogoj za njuno zaščito in pospeševanje“. Zakon o narodnih skupinah ocenjuje slovenski dokument ne le za flagrantno kršitev, ampak tudi poskus enostranske revizije avstrijske državne pogodbe, to pa ne velja le za člen 7, temveč tudi za njena določila člena 9 (prepoved organiziranja nastopanja in delovanja sil nacizma) ter določila členov 13 in 19 (vprašanje avstrijske obojzite ter varstva partizanskih grobišč in spomenikov).

(Dalje v prihodnji številki)

174 Delo, 10. december 1976, št. 287.

175 Delo, 7. januar 1977, št. 4.

176 Gl. Salzburger Nachrichten, 20. december 1976, št. 294; Delo, istega dne, št. 295.

177 Prim. Kärntner Tageszeitung, 4. januar 1977, št. 2.

178 Več o tem Robert Saxer, Der Fall Warasch in den Kärntner Tageszeitungen, Izd. Klub Mladje, 1977.

179 Prim. Volkszeitung, 30. januar 1977, št. 13.

180 Gl. Delo, 15. marec 1977, št. 61.

181 Gre za izjavo predstavnika zveznega sekretariata za zunanje zadeve, Delo, 15. marec 1977, št. 61.

182 Delo, 16. marec 1977, št. 62.

Pred 40 leti je umrl Vinko Poljanec

je bil izvoljen za zastopnika Slovencev v koroški Kmečki zbornici. Bil pa je tudi slovenski deželni poslanec in se kot tak vedno boril za pravice koroških Slovencev.

Ko so po zasedbi Avstrije okupatorji začeli z aretacijami vodilnih ljudi, je bil ena prvih žrtev škocijanski župnik Vinko Poljanec. Gestapovci so ga vrgli v celovške zapore, ista usoda pa je doletela še več uglednih slovenskih duhovnikov. Vinko Poljanec je umrl na posledicah strupa. Njegov pogreb pa je bil mogočna manifestacija življenjske volje koroških Slovencev. Na pogreb so prišli Slovenci iz vseh krajev južne Koroške, iz Zilje, Roža in Podjune, z Gur in celo s skrajne severne jezikovne meje. Okoli 3000 navzočih je izkazalo na pogrebu svojo ljubezen in spoštovanje do svojega neustrašenega voditelja v boju za obstoj slovenske manjšine. Pogreba pa se je udeležilo tudi mnogo gestapovcev in ovaduhov,

ki so na tej manifestaciji koroških Slovencev iskali novih žrtev.

Vinko Poljanec se je boril za vse koroške Slovence, kot slovenski deželni poslanec je zahteval vedno enakopravnost, slovenske kmete pa je energično zastopal v Kmetijski zbornici. Bil pa je tudi predsednik centralne prosvetne organizacije in tako skrbel za kulturni podvig in izobrazbo koroških Slovencev. Kot osebnost je Vinko Poljanec bil zelo priljubljen, redno je obiskoval vse kraje južne Koroške, prepričeval ljudi, posebno pa se je posvečal mladini, ki jo je skušal predvsem pridobiti za sodelovanje v raznih prosvetnih društvih.

Ker je bil Vinko Poljanec med Slovenci, med našim ljudstvom, tako priljubljen, da so se vedno radi zbirali okoli njega, pa je bil trn v oči nacističnih nasilnežev. In to je moral poplačati s smrtjo. Po svojih delih pa Poljanec še vedno živi sredi med nami.

Ansambel „Pepel in kri“ v Železni Kapli

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine v Železni Kapli je pod geslom „enakopravnost — most prijateljstva“ priredilo v soboto 19. avgusta zvečer pred hotelom „Obir“ v Železni Kapli koncert, na katerem so nastopali skupina „Spiders“ iz Železne Kaple, sestri Velik iz Sel, ansambel „Drava“ iz Borovelj in znani jugoslovanski ansambel „Pepel in kri“.

Prireditvev je bila v šotoru, ki ga je mladina v prostovoljnem delu postavila kar sama. Številne goste, ki so se odzvali vabilu, je pozdravil predsednik krajevnega združenja Zveze slovenske mladine v Železni Kapli, Jože Blajs. V svojem pozdravnem govoru je dejal, da si je ZSM ob reorganizaciji leta 1977 postavila kot glavni cilj, da zajame čimveč mladine in ustvari čim širšo fronto, v okviru katere bi ta mladina lahko delovala. ZSM naj zajame tako študi-

rajočo kot kmečko in delavsko mladino, ki je pod gospodarskim in psihičnim pritiskom najbolj ogrožena, da se izneveri svojemu narodu in materinemu jeziku. Geslo te prireditve, „enakopravnost — most prijateljstva“ pa naj bi veljalo na narodnostnem kot tudi na socialnem in gospodarskem področju. Poudaril je še, da pri našem boju za enakopravnost na smemo pozabiti na naše zaveznike med večinskim narodom. Iskati moramo v bodočnosti tesnejše stike z nam naklonjenimi, da nam le-ti pomagajo uresničiti naše cilje in namene.

Po končanem sporedu — nastopi so bili vsi zelo kvalitetni in posameznim točkam je sledil bujen aplavz — je zaigral za ples ansambel Pepel in kri. Ob prijetnih zvokih moderne glasbe so se navzoči lahko še naplesali in izživeli tja do zgodnjega jutra.

V jubilejnem letu SPD „Rož“: uspela „poletna noč“!

Pravzaprav se poletne noči največ praznujejo v Podjuni. Zadnje soboto pa so vabili šentjakovski prevešči na svojo veselico. Predsednik SPD „Rož“ Franci Krištof je pozdravil goste od blizu in daleč ter godbo „Štirje Kovači“ iz Slovenjgradca. Prva tovrstna prireditvev prosvetnega društva v Šentjakobu in tudi v Rožu je mladim

društvenikom res uspela: mnogoštevilne prišlece so pričakovale okrašena „dvorana“ ter prav okusne specialitete na žaru, pozdravili pa so jih lepi zvoki kvalitetnega ansambla iz Slovenije. Povedati je treba, da so mladi šentjakobčani — čeprav v teh stvareh neizkušeni — to prireditvev brez tuje pomoči odlično izpeljali. Topla poletna noč, prijetna slovenska glasba, posrečena tombola ter hitra in prijazna postrežba, vse to je skrbelo za pravo domačnost. Veliki transparent je izpovedal kulturno geslo kulturnega človeka: „Žive naj vsi narodi“; številni nemškogovoreči obiskovalci te prireditvev so za mogle spoznati, da šentjakobčani to geslo tudi razumejo in da ga jemljejo resno. Čeprav so imeli naši šentjakobski mladinci, ko so se udeležili npr. poletne noči domačih gasilcev, že večkrat neprijetne izkušnje s posameznimi nahujskanimi razgrajči, ki v alkoholu potaplja jo zadnje ostanke svoje narodne identitete, so vendar le naši prijazno besedo za vsakogar — v obeh deželnih jezikih. To pa je zgleden odnos ljudi, ki ljubijo in spoštujejo svoj jezik in svoj narod, do nemškogovorečega sodeželana. Tudi v tem smislu nadaljujejo šentjakobski prosvetaši v jubilejnem letu SPD „Rož“ ponosno kulturno tradicijo našega najstarejšega prosvetnega društva na Koroškem. Na mnoga uspešna leta!

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Škocijan vabi na

pripravljalni seminar

o vodenju in organizaciji mladinske akcije ki bo v soboto 26. avgusta 1978 od 9. do 17. ure v gostilni Picej Franc v Zgornjih Žamanjah.

Namen seminarja je usposobiti člane ZSM in drugo mladino, da uspešno sodelujejo pri gradnji kulturnega doma SPD „Danica“ v Št. Primožu v Podjuni. V zvezi s to gradnjo pripravljajo Krajevno združenje ZSM v Škocijanu mladinsko delovno akcijo, ki bo trajala od 11. septembra do 11. oktobra 1978. Mladinsko akcijo, ki je prva takšne vrste pri nas na Koroškem, bo podprla s svojo udeležbo tudi Zveza socialistične mladine Jugoslavije.

Prepričani smo, da bo ta delovna akcija pozitivno vplivala na nadaljnjo aktivnost mladine.

Pomagajmo pomagati, zato pridite v čim večjem številu na pripravljajni seminar!

Dvojezičen otroški vrtec v Celovcu 7,5 milijonov Avstrijcev

Starši in prijatelji šolskih in predšolskih otrok so se že pred dvema letoma odločili, da sami poskrbijo za izobraževanje otrok v slovenskem jeziku. Posbena skupina je organizirala pouk slovenščine in v veliko zadoščenje staršev tudi telovadne ure. Tako pouka kot telovadbe se je v teh dveh letih udeležilo zelo lepo število otrok iz Celovca in okolice (v zadnjem šolskem letu čez trideset), kar je najboljši dokaz za potrebo po dvojezičnem otroškem vrtcu in dvojezični ljudski šoli tudi v Celovcu, kjer se naseljuje vedno več mladih slovenskih družin.

Pred letom je prevzelo skrb in organizacijo za pouk in telovadbo novoustanovljeno društvo „Naš otrok“, v katerem lahko sodeluje vsak, ki se zavzema za upoštevanje materinega jezika, za ustrezno dvojezično vzgojo in izobraževanje že najmlajših s primerno urejenim otroškim varstvom.

Društvo si je od vsega začetka zastavilo cilj, da ustanovi celodnevno dvojezičen otroški vrtec, ker bi bilo neodgovorno čakati na trenutek, ko bodo oblasti same spoznale, da so dolžne urediti dvojezične otroške vrtce. Društvo „Naš otrok“ je vzelo v najem primerne prostore v Mohorjevi hiši v Celovcu in jih bo do 1. oktobra letos preuredilo za potrebe vrtca. Vprašanje vodenja otroškega vrtca je tudi že rešeno.

Opozarjamo torej vse starše, ki želijo svojim otrokom zagotoviti ustrezno varstvo in dvojezično vzgojo v otroškem vrtcu, na to edinstveno ponudbo. Prispevek staršev bo podoben tistemu, ki ga zahtevajo občinski vrtci v Celovcu.

Otvoritev otroškega vrtca je predvidena za 2. oktober 1978. Prosimo za prijave na naslov predsednice društva: Marija Šikoronja, Verdagasse 15, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Nova specialka Triglavskega pogorja

Planinska založba pri Planinski zvezi Slovenije je izdala doslej najbolj natančno planinsko karto širšega območja Triglava. Karta, ki je izdelana v merilu 1:20.000, je organsko nadaljevanje karte Bohinja, ki je v enakem merilu izšla že leta 1975. Nova izdaja Planinske založbe (evidentirana je s številko 58) zajema področje od Velike Mojstrovke do kočice pri Peričniku ter do Travnika (zahodno od Doline triglavskih jezer) pa do planine Konjščice nad Rudnim poljem. Karta je izredno natančna, vanjo so vrisane celo posamezne hiše in gorske kmetije (večidel z imeni), višinske plastnice za vsakih 20 metrov, seveda pa tudi vse nadelane in markirane planinske poti in posamezne steze idr.

Planinska karta je lep prispevek ob prazniku 200-letnice prvega pristopa na Triglav. Dobila se bo tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Paulitschgasse 5-7.

Začetkom julija tega meseca so v Avstriji po podatkih centralnega statističnega urada, našli 7 mil. 510 tisoč preb., to je za 54.000 prebivalcev več kot pri ljudskem štetju, 12. maja 1971. Najvišje število prebivalcev je bilo zabeleženo leta 1974, ko je bilo v Avstriji še več inozemskih delavcev. V zadnjih letih se opaža tudi večja umrljivost kar seveda neugodno vpliva na število prebivalstva.

Razstavi na Nižjem Avstrijskem

Kulturni oddelek urada nižjeavstrijske deželne vlade bo priredil v letu 1979 dve zanimivi razstavi. Prva bo imela tematiko „obdobje Habsburžanov — stolne cerkve in samostani“, razstavljena pa bo v Wr. Neustadtu. S Habsburžani se je pričelo v Avstriji novo obdobje. Intenzivni duhovni in umetniški impulzi Habsburžanov so s prekrasnimi umetninami privedli avstrijsko kulturo do viška. V 14. stoletju pa je prišlo predvsem do viška v gradnji samostanov. Razstava nam bo prikazala razmah umetnosti in kulture v času med 1279 — 1379 letom, odprta pa bo od sredine maja do konca oktobra 1979, vsak dan od 9 — 18 ure v Wr. Neustadtu.

Druga razstava pa bo v Schallaburgu pri Melku s tematiko „Bolgarija — 7000 let umetnosti in kulture v Soliji“. Ta mednarodna razstava nam bo nudila pregled čez celotno, bogato večtisočletno kulturo Bolgarije in njenega glavnega mesta Sofije. Prikazala pa bo razne narodne noše v pestrih barvah, nakit iz raznih stoletij itd., ti eksponati nam bodo omogočili vpogled v vsakdanje življenje vzhodnega srednjeevropskega Evrope. O tej razstavi je na razpolago tudi zanimiv katalog s slikami. Tudi ta razstava bo odprta od maja do konca oktobra 1979 in sicer ob delavnih dneh od 9 — 17 ure, v sobotah, nedeljah in praznikih pa od 9 — 18 ure.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi ob priložnosti 200-letnice prvega pristopa na Triglav na

● SPOMINSKO SVEČANOST pri Aljaževem stolpu na vrhu Triglava, v soboto 26. avgusta 1978 ob 10. uri

● OSREDNJO PROSLAVO V RIBIČEVEM LAZU z odkritjem spomenika prvemu pristopniku, v nedeljo 27. avgusta 1978 ob 10. uri.

Prisrčno vabljeno!

Kot prva vidna nacistična žrtev koroških Slovencev je pred štiridesetimi leti, dne 25. avgusta 1938, umrl župnik Vinko Poljanec. Bil je ugleden kulturni, politični in gospodarski delavec koroških Slovencev, ki je predvsem po plebiscitu leta 1920 imel ogromne zasluge pri obnovitvi političnega društva in kulturne dejavnosti.

Rodil se je 26. marca 1876 v Šenturbanu pri Ptujju, študiral je v Celovcu, od leta 1901 do 1903 je bil kaplan v Škocijanu, dne 25. avgusta, ko je umrl škocijanski župnik Anton Mikuluš, pa je postal njegov naslednik. Oskrboval je škocijansko župnijo celih trideset let. Leta 1932

Oddaja ljubljanske TV

V torek, 29. avgusta ob 18.45 uri bo ljubljanska TV prinašala oddajo pod naslovom „Se že svita, bo den“. Ta oddaja ponuja šopek koroških narodnih pesmi in izvedbi zborov „Podjuna“ iz Plibreka, „Edinost“ iz Pliberka, „Edinost“ iz Štebna pri Globasnici, „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu, „Trta“ iz Žitare vasi in „Jakob Petelin Gallus iz Celovca“.

V okviru te oddaje bosta spregovorila tudi dr. Pavle Zablatnik, vsestranski proučevalec zapuščine naših minulih rodov in bivši ravnatelj zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu ter Folli Hartman, ki je znal zbrati okoli sebe slovenske pevce celo v tem brezupnem okolju, kot je bilo taborišče Dachau.

Oddaja je barvna, pripravili pa so jo redaktorica Jasna Novak, filmski snemalec Slavko Nemeč, tonska snemalca Mitja Gobec in Marko Tajčič, montažerka Ana Župančič, organizator Igor Prah in režiser Igor Košir.

Končal se je 27. lesni sejem v Celovcu

Preteklo nedeljo se je končal letošnji lesni sejem, ki je tokrat privabil veliko strokovnjakov in vzbujal zanimanje v raznih državah. Razstavljalci so letos upravičeno govorili o nadpovprečnem zanimanju strokovnjakov, saj to dokazuje tudi knjiga gostov. V središču razstave sta tudi letos bili sejemski žaga in sejemsko mizarstvo, ki so si jih obiskovalci lahko ogledali pri obratovanju.

Poleg dejstva, da je razstavljalca na lesnem sejmu v Celovcu 1600 razstavljalcev iz skupaj 35 držav sveta, je treba omeniti še mednarodne in regionalne strokovne prireditve, ki postajajo vedno večjega pomena za razvoj lesnega gospodarstva. Tako se je na primer udeležilo mednarodnega gozdarskega simpozija 281 strokovnjakov iz osmih držav. Tudi mednarodnega delovnega zasedanja se je udeležilo 52 novinarjev lesne stroke iz enajstih držav Evrope.

Izrednega pomena za celotno zapadno Evropo pa je dejstvo, da se je 27. lesnega sejma v Celovcu udeležila 22-glava delegacija strokovnjakov iz ljudske republike Kitajske, pod vodstvom viceministra Lu Yü-tsch uan-a, ki se je posebno zanimala za razstavljenega žago. Navzoče pa so bile na lesnem sejmu tudi strokovne delegacije iz Sovjetske Zveze, Zvezne republike Nemčije, Jugoslavije, Finske, Izraela itd.

Letošnji 27. lesni sejem v Celovcu je trajal od 12. do 20. avgusta, navzoči so bili številni častni gostje iz Avstrije in inozemstva, udeležilo pa se ga je skupno 283.719 obiskovalcev.

Naši planinci na Hochstadlu

V soboto in nedeljo je naše slovensko planinsko društvo priredilo izlet na 2680 metrov visoki Hochstadel v Lienških dolomitih. Z zbirališča v Št. Jakobu, kjer se nas je zbralo 14 prijateljev gora, smo odbrzeli z avtomobili skozi Ziljsko dolino do Koč (Kötschach) in preko sedla Gailbergsattel do Oberdrauburga oziroma še nekaj kilometrov dalje do zadnje koroške vasice Oberpirkach. Tu se je pričel vzpon nad takomenovanim Pirkner-grabnom v smeri planinske postojanke Hochstadelhaus (1780 m), ki smo ga lepo počasi opravili v treh in pol uri in pri tem premagali 1150 metrov višinske razlike.

Planinska postojanka, last Avstrijskega turističnega kluba (Österreichischer Touristen-Klub) se nahaja na takoimenovani „Unhold-Alpe“, to je planini, ki se preko takoimenovanih „Stadlwiesen“ razteza do grebena oziroma roba, ki loči Koroško od Tirolske. Za to planino je značilno, da ima še danes pristen planšarski značaj z majhnimi lesenimi pastirskimi kočami, v katerih še gospodarijo planšarji in planšarice, kar je danes res že prava redkost.

V prijazni planinski postojanki je bilo mnogo planincev predvsem Korošci in Tirolci. Le-teh ni bilo malo ni motilo, ko smo po stari navadi — Slovenci povsod pojemo če smo v družbi — peli slovenske pesmi. Tudi tista noč je imela svoje čare, zlasti lep je bil pogled na osvetljeni Drauburg pod nami ter na od luninega sveta obzarjeno srebrno Dravo, ki se naposled zgubi za ovinki še kar dosti široke Dravske doline. Svetle zvezde in polna luna so obetali, da bo naslednji dan lep in res je bilo tako.

Ob peti uri zjutraj smo brez zajtrka odrinili iz koč. Za temno

Kreuzeckovo gorsko skupino se je blede svetlikala jutranja zora, ko nas je pot vodila mimo pastirskih koč in mimo takoimenovanega studenta Garnitzenbrünnl v višje ležečo knico Garnitzenkar (1900 m). Od tam naprej smo se precej strmo pod Rudnig-Koglom (2284) vzpenjali do sedla Rudnigscharte (2200 m), kjer smo se kratko odpočili. S sedla se nam je nudil lep pogled v knico Zabratkar in na planino Zabratalm globoko pod nami. Iz teh tako domače zvenceh topografskih imen je jasno razvidno, da so tu gospodarili nekoč naši predniki Slovenci, ki so naselili te kraje in jim dali svoja imena, ki so se ohranila do danes.

Od Rudnikovega sedla smo po pičli enourni hoji dosegli naš cilj — Hochstadel z velikim kovinskim križem. Razgled z vrha je bil nepopisen. Nikjer oblaka, samo v dolinah je bila megla, ki je sličila belim ledenikom in tako dajala panorami, ki se nam je nudila še privlačnejše obeležje. Poleg najbolj značilnih vrhov — Großglocknerja, Hochalm Spitze, Triglava, Reifskofla, bližnje prepadne Hohe Warte in

južnotirolskih Dolomitov — smo da-leč na vzhodu zaznali tudi naše domače gore, Peco, Stol, Kepo in celo Komnico, ki je radovedno kukala iz megle nega morja. Srhljiv pogled se nam je nudil v prapadno severno ostenje Hochstadla, ki je eno najvišjih sten v Avstriji in tretja najvišja v vzhodnih Alpah. Ko smo gledali v globino smo imeli vtis, da sedimo v letalu, saj znaša višina do dna doline dobrih 2000 metrov. Ker je bila večina naših fantov in deklet oborožena s fotoaparati, nam bo ta izlet na to lepo goro, ko si bomo ogledovali slike ali jih projicirali na platno, ostal še v bolj prijetnem in nepozabnem spominu.

Le s težkim srcem smo se poslovili od vrha in jo urezali v dolino. Medtem ko se je en del naše skupine vračal po isti poti nazaj, se je druga skupina med vrhom Hochstadla in Schneeklammkopfa (2648 m) preko takoimenovane Schneeklamm — to je več metrov debelega in strmega snežišča — podričala več sto metrov navzdol in tako tudi v poletnem mesecu avgustu uživala v belem elementu, kar je bila prijetna sprememba in tudi ne navaden dogodek. Na poti v dolino smo se ustavili v gozdu ter ob bistrem studencu pod košatim macesnom uživali osvežilno kavo, ki jo je skuhala oziroma pripravila neumorna Berta. Spet počitni in pozivljeni smo jo udarili v dolino. V gostilni „Hochstadel“ v Pirkachu smo si s penečim pivom ohladili razgreta grla, še prej pa smo v potoku Pirkner-Bach hladili razbolele in ožuljene noge. Ne nazadnje naj še povemo drugim planincem, ki bi se radi povzpeli na Hochstadel, da je vzpon lahek in da traja iz doline do vrha 6 do 7 ur.

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobri vasi vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI

ki bo v soboto 26. avgusta 1978, ob 20. uri pri Hojniku v Mokrljah.

Nastopajo: Mešani zbor SPD „Srce“ iz Dobre vasi, moški zbor „France Leder-Leslajak“ iz Štebna in Katarinski fantje.

Z otroci je treba ravnati kot z enakopravnimi partnerji

V minulih dveh tednih smo vam v „Slovenskem vestniku“ v okviru akcije „Vsem otrokom enake pravice — Allen Kindern die gleichen Rechte“ predstavili dva dejavnika iz Zelezne Kaple — Valentina Polanška in F. Sadoška, ki se v prostem času ukvarjata z otroci.

Danes pa vam bomo predstavili prosvetno delavko, ki se najdalj časa ukvarja s kulturno predvsem pa s folklorno dejavnostjo — Jelka Kuhar. Nad petdeset let že deluje v domačem prosvetnem društvu, kjer je, kar lahko mirno trdimo — gonilna sila domačega prosvetnega društva „Zarja“. Njen poseben „konjiček“ pa je delo z folklorno skupino,

zlasti s pionirsko folklorno skupino — to je z otroci — ki je bila ustanovljena leta 1974 in ki jo vodi kot že omenjeno Sadošek Franci.

V tej skupini plešejo naši najmlajši, ki uživajo pri publiki največjo privlačnost. Jelka Kuhar je zlasti pri teh mladih „umetnikih“ najbolj priljubljena, to pa zato ker ima tisto plemenito lastnost, ki ji je prirojena, da zna občeovati z najmlajšimi. Ona ni tista, ki bi ukazovala, kaj, keje in kako, ne, ona zna na njen lasten način navdušiti otroke, da ji sledijo in ubogajo oziroma da obiskujejo vaje in nastope in tako dobijo pravi vpogled v slovensko narodno dejavnost. Kljub njenim 72 letom je ona še aktivna borka za narodne pravice in za boljše razumevanje med obema narodoma. Tozadevno so že vidni rezultati, kajti tudi tisti otroci, ki jim doma niso dali možnosti, da bi se naučili slovensko, so se v skupini le naučili naše govornice. Jelka Kuhar je mnenja, da je to, če nemški in slovenski otroci skupaj plešejo in se skupaj veselijo v eni skupini, velik doprinos k razumevanju in zboljšanju medsebojnih odnosov. Važno je pravi Jelka, da se z otroci ravna kakor z enakopravnimi partnerji.

Jesenski izlet v Primošten

Avstrijsko-jugoslovansko društvo prireja v času od 22. do 29. septembra izlet z omnibusom v Primošten v Dalmaciji. Dalmacija ni zanimiva samo poleti, nekateri trdijo da je še bolj privlačna jeseni, saj je tam možnost kopanja tudi še v mesecu oktobra. Jesensko letovanje ima poleg tega še nadaljnjo ugodnost, da so takrat gostinski obrati tudi cenejši.

Dalmacija je tudi zgodovinsko interesantna dežela. Najstarejši prebivalci so bili Ilirci. Sledili so Grki in Rimljani. Najznamenitnejši biser iz rimske dobe je vsekakor Dioklecijanova palača v Splitu. Posebnost srednjega veka so vsekakor mogočne cerkve z umetniškimi portali in slikami svetovno znanih slikarjev.

Nas predvsem zanima Primošten, ki je bil do 16. stoletja otok. Takrat so mestce povezali z nasipom s celino, tako da je ta biser Jadrana dosegljiv po kopnem. Iz Primoštena je nešteto možnosti izletov kot na primer v Šibenik, k slapovom Krke, v Trogir in Split itd. Prav zaradi teh prednosti je Avstrijsko-jugoslovansko

društvo izbralo ta kraj za svoj letošnji jesenski izlet.

Odhod iz Beljaka, Hans Gasser-Platz, v petek, 22. septembra ob 3. uri zjutraj, iz Celovca izpred Doma glasbe ob 3.30 uri. Vožnja se bo nadaljevala preko Ljubelja, Ljubljane, Reke po jadranski magistrali do Primoštena. V okviru bivanja v Primošteni bodo tudi možnosti izletov in sicer v ponedeljek 25. septembra v Šibenik in k znamenitim slapovom Krke; v sredo 27. septembra v Split in Trogir. Povratek v petek, 29. septembra v Celovcu oziroma v Beljaku približno ob 24. uri. Cena bo znašala za člane 2.100 šilingov, za nečlane 2.200 šilingov. V ceni nista vključeni obe zgoraj omenjeni vožnji, ki bi znašali skupaj 175 šilingov — to pa samo v primeru, če se javi za izlet najmanj 25 interesentov. V nasprotnem primeru izvede izlete tudi hotel ne glede na število, vendar za ceno 120.- šilingov.

Prijave je treba poslati najkasneje do 1. septembra na naslov: Postfach 134, 9021 Klagenfurt.

Nov slovenski list

Pred dnevi je izšla prva številka glasila „Razredni boj“, ki je slovenska izdaja osrednjega glasila Komunistične zveze Avstrije „Klassenkampf“, izhajala pa bo enkrat mesečno.

Komunistična zveza Avstrije, ki idejno zastopa kitajski socializem, je sklenila, da začne izdajati slovenski časopis, ki naj bi zbližal njihove ideje slovenskim delavcem, malim kmetom in drugim delom ljudstva.

Centralni komite Komunistične zveze Avstrije je ob izidu lista izjavil, da bo novi časopis obravnaval vprašanje mednarodnega in avstrijskega razrednega boja s stališča marksizma — leninizma. Posebno pozornost pa bo pri tem posvečal gospodarskemu, socialnemu, političnemu in kulturnemu položaju slovenske manjšine in njeni borbi proti nacionalnemu zatiranju. List naj bi opozoril bralce na izkoriščanje in zatiranje v vladajočih družbenih razmerah, bil pa naj bi tudi „orodje“, ki bi ga uporabljali delavci in kmetje v borbi za svoje interese.

Komunistična zveza je ob tej priložnosti tudi poudarila, da brez-pogojno podpira boj za enakopravnost koroških Slovencev in ostalih manjšin v Avstriji in da je boj proti šovinizmu, germanizaciji in diskriminaciji stvar vsega ljudstva. Novi list „Razredni boj“ naj bi bil nadaljnji prispevek v boju slovenske manjšine za njene pravice.

JANEZ ŠVAJNCER

34

Pridi k potoku

„Gregor, zakaj ste tako molčeči?“ se je dobričavo oglašila Zala Merhar. „Vam je nerodno, da sva tukaj na odprtem? Odprta knjiga se sama ponuja. Čakati je streči potrepljivosti.“

„Modro in dognano,“ je pritrdil Gregor Šipek in gnetel v sebi prijaznost, da bi jo okrasil s smehom na ustnicah. Ni se mu posrečilo, držal se je kisto.

Lipa ob cesti je postajala vedno večja. Bila je podobna oskubljeni kokoši. Lističi v vrhu krošnje so trdovratno migotali pod krdelom vrabcev, ki jih je preletavalo. Ko da so se dogovorili in tekmovali, so odletavali in se vračali.

„Zanimajo vas vrabci na lipi,“ je dejala poslovodkinja. Gregor Šipek se je naglo ozrl in vprašal: „Gospa Merhar, ali mi lahko izdate skrivnost?“

„Kakšno skrivnost?“

„Občudujem vašo jasnovidnost. Spominjate me na Svengalija.“

„Kaj ste ga poznali? Meni je nekoč speljal ogledalo iz torbice. No, ni mi ga ukradel. Poklical me je na oder in pred vsemi pokazal mojo prazno torbico, z drugo roko pa ogledalo. Še danes mi ne gre v glavo, kako se mu je posrečilo ta trik.“

„Ni važno. Svengalija nisem poznal.“

„Nervozni postajate. Ali se bojite ravnatelja in učiteljice? Prizanesite jim, saj vas ne bodo obsojali zaradi tega, ker ste bili z menoj. Tu se ja vsi poznamo. Naj se gledamo ko psi in mačke? Veste, moja psička Abica je čisto zaljubljena v vas. Ste pa se ji tudi znali prikupiti. Skakali ste okoli nje, da ste jo morali znoret. Mene ne boste ugnali. O ne, jaz nisem lahke sorte... Svojemu možu Vencelju sem ostala zvesta... Imel je lepo smrt... Ne rečem, da ni bilo grozno. Ponesrečil se je.“

„Z avtom?“ Gregor Šipek se je ustrašil svojega glasu.

„Ne spominjajte me na to. Dovolj hudega sem pretrpela. Mogoče vam bom kdaj povedala. Mogoče me boste razumeli. Zaupam vam.“

Njene besede so vznemirile mladega učitelja. Nikakor ni mogel pogoditi te ženske. Lahko je bila izzivalna, lahko nežna. Le kaj se skriva v njeni notranjosti? Ali se res tako zelo pretvarja, da zbuja videz resničnosti. Da je prav tako in nič drugačna, kot se mu kaže. Toda toliko presenečen je že doživel, da se ne iztrga iz nevidnih nitk, s katerimi ga je odela. Skušna ne misliti nanjo. Zaman je naprezanje. Začetek ostane zmeraj začetek, do konca ne pride.

„V tukajšnji trgovino nisem nameravala priti,“ je rekla Zala Merhar. „Prosili so me, naj jo prevzamem vsaj za nekaj časa. Da uredim najpotrebnejše. Da se bodo ljudje navadili. Ne lastim si nobene zasluge. Uspehi so vidni. Vsaj to sem dosegla. Mika me, da bi z vami posedela tu notri.“ Oči so ji šle proti točilnici, kjer je med vrati stala natakarka Manka. „Pojdite k njej, če hočete. Ne branim vam, sami lahko odločite, kakor želite. Na svidenje!“

„Gospa Merhar!“ Gregor Šipek je oživel. „Izrekli ste željo, da bi z mano posedeli. Izvolite, pripravljen sem. Ne bojim se nikogar. Komu naj bi odgovarjal? Ravnatelj? Učiteljicam? Motite se. Sam sem svojega telesa gospodar.“

„Ste gledali ta film?“

„Pravzaprav ne.“

„Gledala sem film in prebrala knjigo. Bolj žalostno kot veselo. Kako je, Manka? Dosti gostov?“

„Ni sile.“ je odgovorila natakarka Manka in zategnila:

„Zvečer bodo navalili.“

„Si sama?“

„Ne, ne. Upravnica je v kuhinji.“

„Lepo jo pozdravi.“

„Ne boste vstopili?“

„Danes ne, drugič. Imama prijetno družbo. Če bo moj spremljevalec izredno hotel, bom pa vstopila.“

Natakarka Manka je zvonko zasmejala. „Naš mladi učitelj je glede tega precej muhast. Ali vstopi in se zasedi ali kar pri točilni mizi vrzne svoj vinjak in izgine. Gregor,

saj nisi jezen name? Ampak nisem se zlagala. Tako je in povedala sem resnico. Kaj nisi že bil tudi pred vrati, pa si se obrnil in zavil v trgovino? Gospa Merhar, nekaj ste mu zavdali, da samo pri vas kupuje cigarete. Dokler vas ni bilo, sem mu jih jaz dajala.“

„Nobenega obrekovanja,“ je rekel Gregor Šipek in udvorljivo pogledal obe.

„Bom pa šla noter,“ je dejala poslovodkinja. „Dolgo ne bom ostala. Jutri zjutraj moram zgodaj vstati. Dori sem naročila, naj si navije in naravna budilko, da ne bo zaspala kot prejšnji ponedeljek. Kolesarji in mopedisti so jo čakali pred vrati trgovine. Seveda, mudilo se jim je v službo.“

Nista se še prav usedla, že se je pojavil pred njima mehanik Dolfe. „O, koga vidim! Kakšno presenečenje! Ne bom nikomur povedal. Zinka in Dragica bosta pihali od jeze. Gospa Merhar, nikar me ne glejte tako začudeno. Gregor Šipek ima pravico, da meša dekletom glave. Ni pa se še nobene oklenil. Evo moja roka. Strela naj jo oplazi, če sem se zlagal.“

Poslovodkinji očitno ni bilo po volji, da se je Dolfe pridružil, vendar z najmanjšo krenjo ni pokazala svojega nemira. Celo povabila ga je, da prisede. „Rada imam vesele ljudi okrog sebe.“

„Jaz sem moškega spola. Če hočete, lahko dokažem. Za Gregorja seveda ne odgovarjam.“

„Si posrečen,“ je rekla Zala Merhar. „Ti si zmeraj nabrit in pripravljen za šalo. Manka, kaj najrajši pijeta moja dva gosta?“

„Vinjak.“

„Ti pa tudi vse poklepečeš,“ se je na videz zamerljivo obregnil Dolfe. „Gospa Merhar, jaz sem poštenjak. Pijem, kar mi kapne v kozarec. Izvzeti sta samo deževnica in scalnica.“

Poslovodkinja se je zganila, da so se ji potresli uhani. Natakarka Manka je vzkljnila užaljeno: „V mojem lokalu ne trpim nesposodnega govorjenja.“

„Napiši in obesi na steno.“

„Dolfe, ti si dosleden,“ je zadovoljno rekel Gregor Šipek.

Sonce lahko tudi škoduje zdravju

Med počitnicami radi zagrešimo hudo napako. Znajdemo se na plaži in mlečna barva kože nas izdaja, da smo prišleci. Pridno se uležemo na sonce in si začnemo nabirati zagorelost — pa opekline. Koža potrebuje vsaj štirinajst dni za to, da se rjavo obarva. Res je, da zagori tudi prej, toda na škodo zdravja! To bi morali še zlasti upoštevati pri majhnih otrocih, ki imajo tanjšo kožo kakor odrasli in je zato tudi občutljivejša.

Res je, da sonce spodbuja tvorjenje hormonov in to pač vpliva na splošno razpoloženje. Hormon ščitnice pospešuje presnovo in organizem hitreje porablja nakopičene zaloge. Kdor poleti ne je več, kakor je navajen, po malem hujša.

Kaj se pravzaprav dogaja med sončenjem? Sonce pošilja na našo kožo toploto, svetlobo in ultravijoličaste žarke. Prebijajo se skozi kožo in grozijo tkivu pod njo. Telo se jih brani s tem, da poskrbi za boljše hlajenje. Žile nabreknejo, zato da po njih pólje več krvi. Zaradi UV žarkov koža pordeči. To je sončna opekline, ki se sicer hitro ublaži, poškodbe v tkivu pa ostanejo in se z leti množijo. Najprej se pokažejo pigmentni madeži, potem koža postaja groba, od poletja do poletja bolj spominja na usnje. Zdravo kožo pa tvorijo prožna in napeta vlakna. Toda ko so ta vlakna poškodovana, niso več elastična, v kožo se zarišejo gube, vtisnejo se ji brazde, tkivo postane mlahavo. Posledica so motnje v prekrvitvi. Kdor tako utrjuje kožo še kar naprej muči s pretiranim sončenjem, se podaja v nevarnost, da bo nastal kožni rak. To, da premočno sončenje povzroči, da se zdrava kožna celica sprevrže v rakavo, je neizpodbitno dokazano.

Kožni rak najpogosteje doleti obraz, predvsem zgornjo in spodnjo ustnico. V New Yorku so preiskovali voznike taksijev in ugotovili, da jih kožni rak napada najpogosteje na levi strani obraza. Vzrok je v tem, da sije sonce nanje skozi odprto levo okno. Pri londonskih voznikih so našli raka najpogosteje na desni strani, ker Angleži vozijo po desni in tudi sedijo na desni strani avtomobila. Pred desetletji so ugotavljali, da moške in ženske rak napade najraje ob koncu štiridesetih oziroma v začetku petdesetih let starosti. Zdaj se bolezen loteva že mlajših, nemara zato, ker imajo več prostega časa, več počitnic in več želje po sončenju.

Najbolj nevarno se je sončiti čez poldan, ker takrat padajo sončni žarki skoraj navpično. Po najkrajši poti se prebijajo skozi ozračje in zato se samo malo filtrirajo. Pozimi, ko je sončna svetloba poševna, večina ultravijoličnih žarkov „obvisi“ v ozračju. Le v gorah sonce tudi pozimi prav tako pripeka kakor poleti, saj je tam ozračje čistejše in zrak — redkejši.

Sončenje je, kakor vsi vemo, tudi zdravo. Pri sončenju se na primer vrhnjica naše kože hitreje obnavlja in je torej razumljivo, da so akne poleti precej manj zoprne. Kdor previdno lovi sonce, postaja odpornejši zoper okužbe in sploh se mu poveča vzdržljivost. Sončna svetloba ubija bakterije, organizmu pa pomaga

do vitamina D, ki je za tvorbo okostja nena-domestljiv. Če otrokom manjka sonca (vitamina D), se jih loti rahitis.

Nekatere kozmetične tovarne reklamirajo zaščitna sredstva z oblubo, da bo koža postala zlato zagorela in da se ne bo luščila. Res je, da je z lotioni in vlažilnimi kremami mogoče zatreti luščenje, toda porjavela varovalna plast na koži se prej ali slej odluči.

Še neke nevarnosti bi se morali oboževalci sonca zavedati: da jih lahko doleti sončarica ali vročinski udar. Kot prvo svarilo pride lahko do mišičnih krčev, ki nastajajo zaradi tega, ker se telo hudo znoji in s tem izgublja sol. Nadaljnji simptomi so glavobol, slabost, bruhanje, utrujenost in pomanjkanje teka. Vročinski udar pa je lahko celo smrten. Človeka zajame šok in takrat se neha znojiti. Telo je čez vse meje segreto, vročine pa ne more oddajati z znojem. Takoj je bolnika treba ohladiti z vrečko ledu, z mrzlo vodo ali vsaj z mokro krpo — vsekakor pa moramo nemudoma poklicati zdravnika.

Tudi ljudje, ki imajo krčne žile, morajo biti pri sončenju previdni. Zmotno je mnenje, češ sonce mi bo pomagalo. Nasprotno! Organizem

se trudi, pognati pod kožo več krvi, zato se tudi žile močneje razširijo.

Sonce je torej zdravo in nevarno hkrati. Kako naj ga uživamo, ne da bi škodovali svojemu zdravju in koži?

Kdor je pogosto na soncu in se vseskozi giblje, naj ne bo v skrbeh. Njegova koža je imela dovolj časa, da si je pripravila pigment, porjavela in se zavarovala pred premočnimi žarki. Kdor pa ima le malo časa, naj ne hiti, ampak naj bo potrpežljiv. Sonci naj se počasi in s pametjo. Od začetka naj si kožo natira s zaščitnim sredstvom, ki ima varovalni faktor 6 ali 8. Na soncu naj se ne mudi dalj kakor eno uro, potem pa čas sončenja z vsakim dnem povečuje za 30 odstotkov.

Bolnik, ki jemlje zdravila, naj se pred odhodom na počitnice posvetuje z zdravnikom. Antibiotiki, predvsem tetraciklini in sulfonamidi, lahko sprožijo alergično fotodermatozo. Človek zaripne v obraz, osvetljena koža postane živo rdeča. Podoben učinek lahko povzročijo nekatera pomirjevala.

Ob vsej naši nečimrnosti ne bi smeli pozabiti, da zagorela polt, ki si je v poletnih dneh tako želimo, ni drugega kot obramba organizma in zaščita hkrati pred fizikalnimi učinki UV žarkov.

Tudi zaščitna sredstva so samo izhod v sili, kompromis med željo zdravnika — zavarovati zdravje — in tistih, ki so požrešni na „športno“ zagorelost.

Pomagala si je sama

pripeti vsakomur. In vendar je bila za princeso Helietto Caracciolo prava sreča, da so roparji pred leti vdrli v njeno stanovanje v Rimu, pobili dva psa in s „sprajem“ omamili vse speče ter odnesli vse dragulje in zlatinolo! Pustimo strah, ki ga je prestala s svojo družino. Gotovo nič manjša ni bila nesreča mlade dame, kakor je bila Helietta, ki ji poberejo vse dragulje in zlato okraske prav tisto noč, ko je naslednjega dne morala na sprejem na francoskem poslanstvu.

In kaj je storila princesa? Pomagala si je sama, kakor je te dni pripovedovala nekemu amerškemu časnikarju ter si napravila umetno ogrlico. Našla je namreč 20 bakrenih kroglic, ter jih nanizala na vrstico obšito v svilo ter med kroglice vpela koščke traka od stare srajce svoje babice. To je bila njena prva umetna ogrlica!

Kaj pa ubani? Tudi te je napravila sama: v bližnji trgovini je kupila še nekaj kroglic zanje. To je bil začetek družbe Caracciolo and Company, ki je razvila danes že svetovno industrijo umetnih draguljev.

Pot v svet je tej industriji odprla pravzaprav ameriška ženska revija „Women's Wear Daily“, ko je objavila poročilo o disajnerici iz Toskane. Šele tedaj so ženske v Italiji Helietine stvaritve sprejele kot modni okrasek prav zato, ker se je zanje navdušila Amerika.

Vsekakor podjetna ženska! Iz njene nesreče so se rodili umetni dragulji in z nje je lahko povzpela do resničnega bogastva. Njena iznajdljivost je požela toliko več priznanj, ker je bila gotovo izvirna: saj Helietta gotovo ne bere naših poročil o novi pobudi Gospodarskega razstavišča v Ljubljani, ki ji pravijo „Pomagaj si sam!“ Vsekakor uspeh, če pa nosijo njene dragulje Jackie Onassis, Sofia Loren, monaška princezinja Grace in njena hčerka Caroline, Mrs. Carter, Mrs. Giscard d'Estaing, angleška princezinja Margaret, Ava Gardner in Donna Vittoria Leone.

-lb-

Čim več jogurta in na razne načine

Mešana solata z jogurtom

Nastrgamo očičen korenček, olupimo kumarice in jih tenko zrežemo, posolimo in pustimo nekaj časa. Potem zrežemo še paradižnik, vse zmešamo in prelijemo z jogurtom ter po okusu še solimo. Vse dobro premešamo.

Sadna solata z jogurtom

Posebno priporočljiva je za otroke, ki imajo slab tek. Razne vrste sadja, pač primerne sezoni, olupimo, zrežemo, zalijemo z jogurtom banane, jagode, maline, hruške, marelice itd.

Jogurtove pijače

V eno skodelico jogurta vmešamo sok polovice limone in dodamo po želji sladkorja.

V skodelico jogurta dodamo žlico džema (marelice, jagode, šipek, ribezelj) in dobro zmešamo.

Dobro premešamo zrelo hruško, dodamo jogurt, sok polovice limone, žlico sladkorja, malce cimeta in vse dobro zmešamo.

Krema z jogurtom

Precedimo skodelico sadnega soka (pomaranče, maline, jagode) v skledo. Potem naribamo vanjo še olupljena jabolka, dodamo dve žlici sladkorja in dva mala jogurta. Vse dobro zmešamo. Posebej stolčemo dva beljaka s petimi žlicami drobnega sladkorja, dokler ne dobimo trdnega snega, od katerega dve tretjini vmešamo v prej pripravljeno zmes. Dobro zmešamo in napolnimo skodelice, ki jih okrasimo s preostalim snegom in z ribano čokolado. Ob robu ali pa na sredino lahko damo še vkuhano češnjo ali višnjo, lahko pa tudi svežo ali kandirano.

Jogurt za malico

Dve žlici ovsenih kosmičev namočimo v skodeli v dvema žlicama vode. Tako pustimo čez noč. Zjutraj jim dodamo skodelico jogurta in dobro zmešamo. Sladkamo po okusu.

Obilen zajtrk z jogurtom

Zvečer namočimo za osebo žlico ovsenih kosmičev v treh žlicah vode. Zjutraj dodamo stekleničko jogurta, žlico medu, sok in naribano skorjo limone. Dodamo še naribano jabolko in žlico zribanih orehov ali mandeljnov. Sladkamo po okusu in vse dobro zmešamo.

„Ne tajiš, da ohranjaš pristnost. Ti rečeš, oprostite gospa Merhar, da bom povedal z njegovimi besedami, riti rit.“

Ko je spoznal, da je poslovodkinjo rahlo užalil, je dodal: „Ko sem prišel na šolo, me je zabolelo v ušesih, če sem slihal kvante in neslanosti. Prebolel sem to bolezen, ki bi jo lahko imenoval otroško. Moj oče se je tudi znebil okroglih in opolzkih. Upošteval je v prvi vrsti resničnost, ki mu je bila kruta, kakor je rad zatrdil. Pritegniti mu moram, da ni olepševal stvari, ampak jih je jemal take, kot so bile in so se mu kazale.“

„Živio govornik!“ je vzkliknil Dolfe in zaploskal. Z isto sapo je zategnil obrnjen k Manki: „Hudičevo se mi suši goba v trebuhu.“

Zala Merhar ni z ničemer pokazala, da bi fanta ob njej lahko sklepala, ali je odobraval Dolfetov način govorjenja ali ne. Ko pa je sama pritrčila: drek in drek, naj ga obrtač naravnost ali narobe, je navidezna napetost popustila in nastalo je vzdušje, kakor ga poraja gostilna. Naročila je tri vinjake in buteljko sortnega vina. „Ko bo zmanjkalo na mizi, bom naročila naslednjo rundo. Se strinjata?“

„Jasno,“ je zadovoljno pritrčil Dolfe, Gregor Šipek pa je vljudno pokimal.

Oba sta dopadljivo švigala z očmi po poslovodkinji, ko je z njima vred naglo izpraznila kozarček vinjaka.

„Oprostite, gospa Merhar. Ste pa hudičeva baba,“ je občudujoče zategnil mehanik Dolfe.

Gregor Šipek je hotel reči: tako je, pa se je takoj postavil v vlogo učitelja. „Taktnost je na mestu, moj dragi Dolfe.“

„Saj sam vem. Manka, potegni z menoj, da me tadva ne bosta zmrvila. Budno pazita na vsako moje besedo. Manjka samo še to, da mi bosta narekovala, kaj naj povem.“

Gregor Šipek je zapadel v stanje, ko ni našel več snovi za pogovor. Gledal je proti točilni mizi. Natakarcica je postavljala steklenice na polici, jih poravnala in obračala. Morda se kakor jaz dolgočasi, je pomislil. Ne, ni pravilen izraz. Še kako me pritegne Zalina bližina. Nerodno mi je vendarle, da ne morem povedati, kar me vznemirja že ves čas, kar zahajam v novo trgovino... Moram se dokopati do jas-

nosti, ali mi poslovodkinja naučeno ponuja prijaznost... Morebiti ji le pomenim več kot drugi obiskovalci. Nisem je še videl z moškimi na samem. Najbrž se ne more odločiti, ker še žaluje za pokojnim možem.

„Spet ste otrpnili, Gregor,“ je zvonko rekla Zala Merhar. Mehanik Dolfe je poskočil. „Manka, si slišala? Kaj takega! Tadvta sta že preskočila plot. Gospa Merhar kliče mojega prijatelja kar po imenu.“

„Mar je prepovedano,“ je nedolžno vprašala poslovodkinja. „Jaz tebi tudi pravim Dolfe,“ je navrgla Manka.

„To je nekaj drugega. Midva se poznavata. Se še spominjaš, kako je bilo, ko sva potakala frnikole v luknjice?“

„Daleč je mladost prelepa, ne vrne se nikoli,“ je otožno zategnila Zala Merhar.

„Mladosti se vsakdo rad spominja,“ je zadržano pritrčil Gregor Šipek.

„Končno ste se le oglašili! Vam se res ne mudi, da bi morali govoriti o tem. Rosno ste mladi. Niste še v letih, da bi morali misliti na preteklost. Jaz že. Nočem se spominjati, lahko bi rekla, da živim samo za danes.“

„In jutri še tudi kaj ostane,“ je rekel Dolfe in segel po kozarcu.

„Popijmo malo,“ je spodbudno dejala poslovodkinja.

„Zanimivo, prav zanimivo,“ je zategnil Gregor Šipek.

„Toliko sem se že povezal s tem krajem, da poznam nekaj njegovih značilnosti. Kogar koli slišim, vsak reče: popijmo še malo. Tako je mogoče spoznati značilnosti ljudi.“

„Samo za gostilniško mizo mi prileti taka beseda z jezika.“ Mehanik Dolfe je pomežiknil natakarcici Manki. „Zakaj bi se mučili in si zmišljali nove besede. Nekdo je rekel prvi, lahko da sem bil to jaz, popijmo še malo, potem se je prijelo še drugih.“

„Dolgočasna postajata.“ Zala Merhar je pogledala na zapestno uro. „Moram oditi. Ze tako sem se zamudila. O, skrbi, skrbi.“ Spodbudno je pogledala po Gregorju Šipku, ki pa je obsedel in ni bil pripravljen, da vstane.

„Tako je prav, Gregor. Zmeraj bolj si mi všeč. Gospa

Zala naj kar odide, midva pa bova še kakšno rekla.“

„Danes ne, drugič,“ je rekla poslovodkinja in poklicala natakarcico Manko.

„Gospa, vi ja ne boste plačevali cehe, tu sva dva predstavnik močnejšega spola.“

„Ne sili se ven,“ je omalovažujoče pripomnila Manka in položila napisan listek pred Zalo Merhar.

„Tako je, ne pustim se plačevati. Sem popolnoma samostojna in tudi enakopravna. Torej smem v celoti poravnati račun?“

„Smete,“ je pritrčil Gregor Šipek. Čutil je vročino v glavi. Še bolj se je začudil, ko ga je poslovodkinja pogladila po laseh in mehko rekla:

„Gregor, vam bi pristajala brada. Poln obraz imate. To bi bilo lepo in privlačno.“

„Jaz se vdam,“ je odločno rekel mehanik Dolfe. Presneto nazaj, daleč sta že prispela. Kje sem pa pomislil, da sem vama napotik. Zaradi lepšega sta me prenašala, kajne, gospa Merhar? Le pojdiva skupaj, ne bom vama delal napotja.“

„Hvala za prijaznost,“ je ljubeznivo rekla Zala Merhar, podala Dolfetu roko, Gregorju Šipku pa je namignila, naj bi ostal. Ker je okleval, je dodala: „Gregor, menda me boste spremljati? Če ste me že pripeljali v točilnico, me odpeljite tudi ven.“

„V redu,“ je vdano pritrčil Gregor Šipek. Počutil se je neprijetno in iskal s pogledi Dolfeta in Manko, ki pa se nista zmenila zanj. Na stopnicah je rekel: „Na svidenje, Dolfe! Kmalu se bom vrnil. Počakaj in mi ne pobeigni.“

„Mene najdeš povsod tam, kjer mi naročiš, da počakam. Seveda bom ostal in se zasedel, četudi o tebi ne bo več ne duha ne sluha.“

„Danes se Gregor gotovo ne bo več vrnil sem,“ je prepričljivo dejala poslovodkinja in se topila od zadovoljstva.

„Ostri in odločni ste ko naš ravnatelj,“ je Gregor Šipek spregovoril na cesti, na katero so padale luči sem od točilnice.

„Malo več odločnosti premorem kot vidva z Dolfetom.“

(Dalje v prihodnji številki)

Kuba 78 - svetovna mladina v boju proti imperializmu

Pred kratkim so prispeli iz Havane naši slovenski mladinci, ki so se v okviru avstrijske delegacije udeležili svetovnega festivala mladine in študentov na Kubi. Kot je razvidno iz osrednjega gesla te masovne prireditve — „za antiimperialistično solidarnost, za mir in za prijateljsvo med narodi“ — gre tu za širšo demokratično fronto mladine, ki se združuje na antiimperialistični podlagi ne glede na svetovno-nazorsko opredeljenost. Naša slovenska mladina je sodelovala že na prvem tovrstnem festivalu leta 1949 v Pragi. Tudi letošnji havanski festival je izredno uspel. Kubanci so po dvoletnih marljivih pripravah ta svetovni festival odlično izpeljali. Udeleženci festivala so imeli izbiro med ogromnim številom najrazličnejših prireditev, od kulturnih nastopov delegacij skoraj vseh narodov sveta do političnih predavanj in diskusij, od športnih prireditev in izletov po Kubi do havanske opere. Zastopniki ZSM na Koroškem, Kluba slovenskih študentov na Dunaju in Kladiava so to priložnost izkoristili in obveščali svetovno mladino o zatiranju manjšin v Avstriji. Predsednik KSŠ na Dunaju, Franci Serajnik, je v mednarodni komisiji, katera je obravnavala razne oblike diskriminacij po svetu, predaval o nerešenem manjšinskem vprašanju v Avstriji. Poleg tega nastopa, ki ga je posnela tudi jugoslovanska televizija, so naši mladinci razdelili mnogim delegacijam informacijski material v petih različnih jezikih.

KUBA 78 - VREDNA GOSTITELJICA SVETOVNE MLADINE

Posebna zanimivost je za nas poleg festivala deželna gostiteljica sama. Kuba, to je socialistični otok v ameriškem morju, sosed ZDA, od katerih ga loči le 144 km morske poti. Proti vojaškemu in gospodarskemu odporu ameriškega goliata so znali Kubanci uveljaviti samostojno, socialistično pot svoje domovine. Niti vojaška intervencija niti popolna gospodarska blokada s strani ZDA nista mogla prisiliti kubanskega ljudstva na kolena. V neprimernem delovnem zaletu in s pomočjo socialističnih držav so Kubanci v dobi dveh desetletij popolnoma spremenili obraz svoje dežele. Kuba je danes edina latinsko-ameriška dežela, ki ne pozna brezposelnosti in nepismenosti. Je tudi edina dežela v tem delu sveta, kjer ne najdeš prostitutk in berabečev.

Socialna oskrba prebivalstva je v vseh pogledih daleč nad nivojem ostalih dežel v razvoju. Neomajni paže, to se zdi vsaj mednarodnim monopolom, ki se bogatijo ob bedi in zaostalosti nesvobodnih J-ameriških narodov. Kubansko ljudstvo si je že priborilo pravičnejšo družbo, družbo, ki ne pozna izkoriščanja človeka po človeku. Danes vračajo solidarno pomoč, ki so je bili sami deležni, tistim narodom ki se prav tako borijo za enakopravnost in svobodo. Velik del kubanskega prebivalstva je črnski. Ko smo jih povpraševali po medsebojnem sožitju obeh ras na Kubi, in ko smo jim povedali, kake prepade ustvarja avstrijska manjšinska politika med dvema narodoma, so nas le težko razumeli. V popolni enakopravnosti in v vsakodnevem medsebojnem stiku so jim rasistični predsodki čisto tuji. Kaka razlika je

Slovenski delegati z Eddo Konrad, mlado angažirano katoličanko

triotizem ter globoka socialistična zavest in delavnost prebivalcev tega otoka bodo prav gotovo pomagali, zadovoljivo rešiti obstoječe probleme. Čeprav Havanci danes lahko ponosno trdijo, da so odpravili slum-e, v katerih je pred revolucijo živelo na stotisoče ljudi, pa vseh stanovanjskih problemov še niso mogli rešiti. Živil prebivalstvu sicer ne primanjkuje, pač pa je oddaja nekaterih živil omejena.

Ob vsem tem pa je Kuba nevaren vzgled za ostale latinsko-ameriške de-

žele, to se zdi vsaj mednarodnim monopolom, ki se bogatijo ob bedi in zaostalosti nesvobodnih J-ameriških narodov. Kubansko ljudstvo si je že priborilo pravičnejšo družbo, družbo, ki ne pozna izkoriščanja človeka po človeku. Danes vračajo solidarno pomoč, ki so je bili sami deležni, tistim narodom ki se prav tako borijo za enakopravnost in svobodo. Velik del kubanskega prebivalstva je črnski. Ko smo jih povpraševali po medsebojnem sožitju obeh ras na Kubi, in ko smo jim povedali, kake prepade ustvarja avstrijska manjšinska politika med dvema narodoma, so nas le težko razumeli. V popolni enakopravnosti in v vsakodnevem medsebojnem stiku so jim rasistični predsodki čisto tuji. Kaka razlika je

to vendar do južne Afrike, kjer rasisti krvavo zatirajo črnsko večino. Kaka razlika tudi do položaja črnca v ZDA, kjer ga še danes smatrajo banke k prostituciji. Tako so tedaj Havano že imenovali „ameriški bordel“. Take razmere pa so bile sramotne in boleče za vsakega kubanskega patriota. Spoznali so, da je boj za narodno neodvisnost boj proti ameriškim monopolom in veleposestnikom.

Že v prvi agrarni reformi so razdelili latifundije med revne kmete in hlapce. Vlada ZDA je ostro protestirala proti tem ukrepom revolucionarne Kubanske vlade. Potem ko so ZDA

Na zaključni prireditvi festivala se je zbralo skoraj milijon ljudi

popolnoma bojkotirale kubanski izvoz, so Kubanci nacionalizirali vsa velika ameriška podjetja. 17. aprila 1961 so Kubanci odbili ameriško invazijo v tako zvanem „svinjskem zalivu“. Ta spopad je pokazal, da se ameriški monopoli ne boje, boriti za svoje gospodarske koristi tudi z neprikrito vojaško silo. Pokazal pa je tudi nekaj drugega: kaj namreč vse zmore majhen narod, če ima trdno voljo, revolucionarno vlado in če uživa podporo mednarodne demokratične javnosti. Brez gospodarskega sodelovanja Kube predvsem s socialističnimi državami bi ameriški embargo kubansko gospodarstvo kaj kmalu uničil, ker je ta dežela močno odvisna od zunanje trgovine. Zgodnje izkušnje glede pomembnosti mednarodne solidarnosti in humanistična vzgoja zadnjih dvajset let so bistveno oblikovale lik kulturnega kubanskega človeka, ki se zaveda svoje vloge v svetovnem boju za mir in za napredek človeške družbe.

JOVEN DEL MUNDO — CUBA ES TU CASA (Mladina sveta — Kuba je tvoj dom)

Sprejeli so nas kot ljube znance. Črnski jazz-ansambel nam je precej preganl trudnost iz kosti. Po 13-urnem potovanju v letalu nas je kot prva pozdravila „Guantanamo“, znana kubanska narodna pesem. Nestetokrat smo jo še čuli ob času naše bivanja na tem veselem otoku v Karibiki.

Kubanski narodni revolucionar Jose Marti, ki je padel ob koncu prejšnjega stoletja v boju proti Špancem za neodvisnost Kube, je v tej pesmi postavil svojemu rojstnemu kraju — Guantanamo — lep spomenik. Danes je to edini košček kubanskega otoka, ki je še v ameriških rokah. Od tod torej priljubljenost te pesmi, ker izpove svobodo — in domoljubnost kubanskega ljudstva. Kubanci so nas sprejeli v svoje hiše in domove, včasih kar po kratkem razgovoru na ulici. To pa je verjetno vse obiskovalce najbolj presenetilo: taka gostoljubnost in odprtost naroda, ki se je šele pred kratkim rešil večstoletnega zatiranja.

Avstrijska delegacija je bila kar

pisana družba. Kljub številnim obrekovanjem v avstrijskem časopisju in kljub pritisku s strani meščanskih strank so se pridružili delegaciji funkcionarji raznih demokratičnih mladinskih organizacij; od katoliških, preko socialističnih do komunističnih mladincev — vsi so se znašli na skupni antiimperialistični platformi. Pa čeprav nekateri izmed njih zaradi imenovanega pritiska niso mogli govoriti v imenu svojih organizacij.

SVETOVNI FESTIVAL MLADINE IN ŠTUDENTOV

Otvoritev festivala je presegla vsa naša pričakovanja. Več kot pet ur smo v nabit polnem štadionu navdušeni sledili programu. Predstavile so se delegacije skoraj vseh držav sveta. Avstrija je bila še kar med prvimi, videli smo torej od avstrijskih usnjenih hlač pa tja do kožuha iz Zimbabveja vso pisanost sveta. Največ pozornosti tako pri otvoritvi kot tudi pri vsem programu festivala so doživele delegacije narodov, ki še danes bijejo težek boj za neodvisnost in osvoboditev izpod imperialistične-

ga jarma: Palestinci, Južnoafrikanci, Cilenci, Zimbabve-jci itd.

Na eni izmed osrednjih prireditev — na mednarodnem tribunalu za obtožbo imperializma — so številni udeleženci prislunili pretresljivim izvajanjem mladih živih prič, ki so dokumentirale krivice in neupoštevanje človekovih pravic v raznih državah sveta. V številnih osebnih pogovorih smo dobili globok vtis, koliko žrtev zahteva boj proti imperializmu in neokolonializmu in vsem njuni ideološki izrodki kot so to rasizem, šovinizem, cionizem in fašizem. Zavedali smo se, da nekaj teh mladincev, ki so nam navdušeno peli in govorili o svoji domovini in svojem boju, naslednjega mladinskega festivala v štirih letih ne bo več doživele. Zato pa bo kulturno človeštvo slavilo osvoboditev tega ali onega naroda, ki se mora še danes boriti za svoj obstoj. Ta zavest historične perspektivnosti protiimperialističnega boja ter mednarodne solidarnosti krepi številnim gibanjem v deželah tretjega sveta hrbtnico. Ne da bi hotel primerjati boja teh ljudstev z našim bojem za demokratične, narodne pravice, pa bodi vendar eno pribito: Uspehi osvobodilnih gibanj polagoma spreminjajo svetovno razmerje sil v prid napredka in demokracije. To pa nedvomno krepi demokratične sile v drugih državah, tudi v Avstriji.

Svetovni mladinski festival ni bil slučajno v tem predelu sveta, saj je bila solidarnost s protiimperialističnim bojem dežel tretjega sveta ves čas v ospredju te množične mladinske prireditve. Vsekakor je bil festival korak naprej pri poenotenju svetovnega demokratičnega gibanja, ki za jame pristaše različnih ideoloških smeri. To so pokazale tudi najrazličnejše diskuzije v okviru te prireditve, v katerih delegati niso vedno mogli poenotiti stališč. Vedno prisotna pa je bila močna vez skupnega boja proti vsem oblikam izkoriščanja, proti fašizmu in rasizmu, proti kolonializmu in imperializmu. Svetovna mladina se bori za mir, za solidarnost in za prijateljstvo med narodi. Tudi v tem pogledu je bila Kuba vredna gostiteljica mladih delegatov z vseh koncev sveta.

RADIO - TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 25. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.
SOBOTA, 26. 8.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.
NEDELJA, 27. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 28. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Opera glasba.
TOREK, 29. 8.: 9.30 Domača zabavna glasba — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.
SREDA, 30. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Minute z ansambлом „Drava“ iz Borovljic — M. Kitek: Kaj vse veter zna.
ČETRTEK, 31. 8.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Zbori pojo.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 25. 8.: 17.10 Šahovski komentar — 17.40 Viking Viki — 18.05 Obzornik — 18.20

Reportaža: Pred proslavo 200 letnice prvega vzpona na Triglav — 18.50 Tuji Rock: Maria Muldaur in Chambers Brothers — 19.25 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.05 Razgledi — 21.55 Dnevnik — 22.10 Detektiv Shaft — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 26. 8.: 9.50 Poročila — 9.55 Ob 200 letnici prvega vzpona na Triglav — 10.45 V kraljestvu zlatoroga — 15.20 OB 200 letnici prvega vzpona na Triglav — 15.50 Nogomet: Dinamo — Sloboda — 17.45 Obzornik — 17.55 Film — 18.55 Muppet Show — 19.25 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Bajtarja — 20.55 Kaj je novega, Mucka — 22.40 Dnevnik — 22.55 625 — 23.15 Svetovno prvenstvo v plavanju.

NEDELJA, 27. 8.: 7.40 Poročila — 7.45 Za nedeljsko dobro jutro — 8.15 625 — 835 Kapelski kresovi — 9.50 Osrednja proslava ob 200 letnici prvega vzpona na Triglav — 11.15 Hunterjevo zlato — 11.45 Ljudje in zemlja — 12.45 Šahovski komentar — 13.15 Poročila — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Najdaljša pot — 21.05 V srcu džungle raste mesto Slovencev — 21.35 Dnevnik — 21.55 Športni pregled — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 8.: 16.00 Svetovno prvenstvo v skokih v vodo — 17.00 Kmetijska oddaja — 18.00 Obzornik — 18.10 Brit. enciklopedija — 18.45 Mladi za mlade — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Motel mesečina — 21.00 kulturne diagonale — 21.40 Dnevnik — 21.55 Svetovno prvenstvo v plavanju.

TOREK, 29. 8.: 16.55 Evropsko prvenstvo v atletiki — 18.00 Obzornik — 18.10 Daljnogled — 18.45 Od vsakega jutra raste dan: Se že svita... — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Diagonale — 20.35 A. N. Talstoj: Trnava pot — 21.55 Dnevnik — 22.10 Glasba takšna in drugačna — 22.55 Evropsko atletsko prvenstvo.

SREDA, 30. 8.: 17.15 Šahovski komentar — 17.45 Obzornik — 18.00 Razbojnik Jurko — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dan — 20.35 Steve in Eydie pejeta Cola Porterja — 22.25 Dnevnik — 22.40 Evropsko prvenstvo v atletiki — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 31. 8.: 16.55 Praga: Evropsko prvenstvo — 18.50 Violinski koncert — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Papirnati mesec — 21.45 Jazz na ekranu — 22.05 Dnevnik — 22.20 Evropsko prvenstvo v atletiki — 22.50 Poročila.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 25. 8.: 4.30 Dobro jutro — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani — 9.20 Zabaval vas bo orkester Jack Wolfe — 9.35 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Znano in priljubljeno — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Glasbena pravljica — 14.30 Voščilo — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Z opernih odrov — 19.45 Z ansambлом Fantje treh dolin — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz pred polnočjo — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

SOBOTA, 26. 8.: 4.30 Dobro jutro — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Mladina poje — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.20 Po republikah in pokrajinah — 11.40 Mi pojemo — 12.40 Veseli domači napravi — 14.05 od arije do arije — 15.30 Vedre melodije — 16.00 Vrtljak — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Poletni divertimento — 19.45 Z ansambлом Mojmir Sepe — 20.00 Sobotna glasbena panorama — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Popularnih dvajset — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

NEDELJA, 27. 8.: 4.30 Dobro jutro — 6.15 Danes je nedelja — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.45 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 9.45 Osrednja slovesnost ob 200-letnici prvega pristopa na vrh Triglava — 11.00 Poročila — 11.15 Voščila — 13.20 Za kmetijske proizvajalce — 13.45 Obisk pri orkestru E. Stasič — 14.05 Nedeljsko popoldne — 16.00 Zabavna radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.45

(Dalje na 8. strani)

Okrog 200 jedrskih elektrarn

Do pred nekaj leti, ko v Avstriji še nismo imeli jedrske elektrarne in smo samo govorili o njej da jo bomo zgradili še ni bilo ne duha ne sluha, vsaj pri nas v Avstriji ne, o nasprotnih atomskih elektrarn. V teku zadnjih let pa se je situacija zelo spremenila, tako da je danes vprašanje obratovanje jed. elektrarne v Zwentendorfu odvisno od referendumu, ki bo izveden 5. novembra. V Zwenten-

dorfu je torej prva avstrijska atomska jedrska elektrarna. Nehote se nam vsili vprašanje, koliko pa je sploh takšnih „nevarnih“ elektrarn na svetu. Iz virov, ki so nam na razpolago, smo lahko razbrali, da jih je okrog 200.

Največ jedrskih elektrarn, ki so v obratovanju, je v ZDA. Tam jih je leta 1977 dajalo električni tok 68. V Veliki Britaniji jih obratuje 33, v Zahodni Nemčiji 14, v Sovjetski zvezi 27, na Japonskem 17, v Kanadi 10, na Švedskem 6, v Franciji 12, v Švici 3 in v Italiji 3.

Leta 1977 so jedrske elektrarne v ZDA proizvedle 262 milijard kilovatnih ur, v Veliki Britaniji 38 milijard, v Zahodni Nemčiji 36 milijard, v Sovjetski zvezi 35 milijard, na Japonskem 25 milijard, v Kanadi 27 milijard, na Švedskem 20 milijard, v Franciji 18 milijard, v Švici 8.100 milijonov in v Italiji 3.400 milijonov kilovatnih ur.

ditev te vrste, ki so namenjene našim mladim rojakom in ki jih omogočajo predstavniki v matični domovini. Takšne iniciative za sodelovanje na kulturnem področju med slovensko manjšino v Avstriji in matično Jugoslavijo je treba vsekakor pozdraviti, ker nenazadnje pomenijo utrjevanje stikov naših mladih predstavnikov z matično domovino.

Folklorni tečaj v Preddvoru

Slovensko prosvetno društvo je v sodelovanju s preddvorsko osnovno šolo in Zvezo kulturnih organizacij kranjske občine organiziralo šesti folklorni tečaj v Preddvoru, katerega se letos udeležijo kar 32 pripadnikov otroške folklorne skupine SPD „Edinost“ v Pliberku in otroške folklorne skupine KPD v Globasnici. Tečaj se je pričel v nedeljo 20. 8. 1978, trajal pa bo do jutri. Naši otroci se bodo ob tej priložnosti izpopolnjevali v slovenskih narodnih plesih. V Preddvoru jih je spremljal predsednik SPD „Edinost“ v Pliberku, Joško Hodl. Jutri bodo naši mladi folkloristi pripravili zaključno prireditev, na kateri bodo pokazali, kaj so se na tečaju naučili.

Folklorni tečaj je že šesta prire-

ŠPORTNI VESTNIK

Ena zmaga in dva poraza ob startu nogometnega prvenstva za moštva SAK

Start nogometnega prvenstva za moštva SAK ni potekal uspešno, kot bi pričakovali, saj so vsa tri moštva nastopila na domačem igrišču. Toda le ena ekipa je zmagala. SAK „pod 21“ je slavilo nad Tinjami s 3:1. Nastopili so v sledeči postavi. Male, Kupper M., Pandel F., Zablantnik P., Kristof, Hribar, Perč M., Rozman, Perč J., Sommeregger, Kropivnik.

Do prvega zadetka, katerega je dosegel Perč J. v 30. min. si mlado moštvo SAK ni moglo priboriti terenske premoči. V zadnjih 15. minutah prvega polčasa je mlado moštvo imelo svojo najboljšo fazo in doseglo tudi še drugi zadetek, strelca pa je bil Marko Sommeregger. Kljub boljši igri je SAK v tem obdobju prejel zadetek, potem ko je Pandel F. nekoliko nesrečno podal žogo lastnemu golmanu in jo je prestregel nasprotnikov napadalec. V prvem delu se je po hudem prekršku poškodoval Kupper M., namesto njega je prišel v igro Waldhauser.

V drugem polčasu je Sommereggerja zamenjal Kupper S. Proti koncu igre sta obe moštvi nekoliko popustili, Waldhauser je z lepim strelom poskrbel za končni rezultat.

Slabše je potekal sobotni popoldan za prvo moštvo, ki je moralo nastopiti brez vratarja Dodiča in bolnega kapetana Lampichlerja. Čeprav odsotnost teh dveh ne bi smel biti izgovor za poraz, se lahko ugotovi, da je obramba z Lampichlerjem predvsem v kritičnih trenutkih bolj sigurna. Predvsem pa se ne sme dati iz rok prednost rezultata 2:0. SAK I je nastopil s to ekipo: Male, Rogl, Jakopič, Woschitz, Pandel J., Wieser, Zablantnik G., Golec, Velik, Hobel in Polanšek.

Igra se je začela precej nervozno, Tinjčani so skušali s pretiravano trdo igro spraviti SAK-ove igralce iz ritma. Toda že v prvih 20 minutah sta se SAK-u nudili dve 100% priložnosti. Najprej je streljal s kakih 11 metrov mimo gola Polanšek, kmalu nato pa je Golec zgrešil prazen gol iz petmetrskega prostora. SAK je igral bolj dopadljivo in Hobel je končno povedel po visoki Jakopičevi podaji v kazenski prostor in lep skoku Polanška z glavo. Nekaj minut pred polčasom je isti igralec po kornjerju z glavo zabil drugi gol in s tem rezultatom sta se zamenjali strani.

V drugem polčasu je SAK še vedno napadal, za akcijama pa ni bilo več tiste odločnosti kot prej. Tako je že kakih 15 minut v drugem polčasu padel gol za Tinjčane iz prostega

strela, kakih 35 metrov od gola. Nato se je poškodoval Wieser, namesto njega je vstopil v igro Ferra. Isti igralec je imel šanso, toda njegov strel je ubranil vratar. Tudi Polanšku se je po samostojnem prodoru nudila lepa priložnost, toda njegov strel je švignil preko gola. Kakih pet minut pred koncem bi lahko padla odločitev. Po visoki žogi v kazenski prostor je prišel do žoge Velik, ta pa je iz neugodnega položaja streljal čez gol. Če bi žogo prepustil Golecu bi se ta igralec znašel sam pred golom in če bi...

Toda kdo bi si mislil, da bo SAK to tekmo še izgubil? Najbrž tudi Tinjčani ne. Toda žoga je okrogla in Tinjčani so najprej izenačili (obramba pri tej akciji ni bila na mestu) in minuto pred koncem dali še zmagoviti gol.

Napačno bi bilo, da bi igralci po tem porazu pustili viseti glave, saj se je prvenstvo šele začelo. Seveda so bila pričakovanja velika, toda vedno se mora gledati realnosti naravnost v obraz. SAK ima 14 dni časa, da se opomore od te blamaže, prepričani smo, do bodo igralci to krizo uspešno prebradili. V prvem kolu prvenstva še ni izgubljeno, saj so nasprotniki v tem razredu tako enakovredni, da vsak lahko premaga vsakega.

Mladinci SAK so v svoji prvi letošnji preizkušnji doživeli proti Podkranosu hud poraz. Gostje so bili telesno močnejši in so zmagali brez težav s 6:0.

Dober prvenstveni start so imeli Selani, ki so igrali v Trdni vasi. Čeprav je nasprotnik kar kmalu povedel, se je končni rezultat glasil 3:1 za Selane, ki bodo v naslednjem kolu imeli v gosteh ekipo iz Pokrč. Gole so dali: Jug, Olip P., Oražič Zdravko. Tudi ekipa Sele pod 21 je zmagala proti Trdni vasi s 4:1.

Mladinci SAK bodo nastopili v nedeljo ob 10. dopoldan v Vrbi.

Selani igrajo v nedeljo: Sele II ob 14.30 in Sele I ob 16.45 uri.

Pachler postal evropski prvak v boks

Korošec Jo „Tiger“ Pachler je v petek zvečer postal evropski prvak v kategoriji do 67,5 kg. Njegov nasprotnik, Danec Jörgen Hansen je bil v 8 rundi diskvalificiran, ker je udaril Pachlerja po prekinivši. Do tega trenutka je bil Pachlerjev položaj zelo neugoden, saj na eno oko sploh ni videl več. Pachler se je izkazal kot izredno borben boksar. Izrazil je, da hoče najprej dvakrat prostovoljno braniti naslov, preden bo nastopil proti izbranemu izzivalcu, katerega bo določila mednarodna boksarska zveza.

RADIO — TELEVIZIJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Skupni program JRT — Studio Beograd — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Plesna glasba za vas — 24.00 Poročila 0.05 Nočni program — glasba.

PONEDELJEK, 28. 8.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje od str. od strani — 9.20 Pesnice na potepu — 9.40 Vedre melodije — 10.15 Kdaj, kam kako in po čem? — 11.03 Za vsakogar nekaj... — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.05 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Izročila tisočletij — 18.25 Zvočni signali — 19.45 Z ansamblom Milana Križana — 20.00 Kulturni vodnik — 20.10 Operni koncert — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studijev — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Za ljubitelje jazza — 24.00 Poročila

TOREK, 29. 8.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Glasbena matineja — 9.20 Mladi koncert — 9.40 Vedre note — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine — 11.05 Promenadni koncert — 12.40 Po domače — 14.05 V korak z mladimi — 15.30 Mozaik zvokov — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.05 Poletni sprehod z našimi solisti... — 19.45 Z ansamblom Franci Puhar — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.47 Zvočne kaskade — 22.20 Skupni program JRT — studio Zagreb — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Popevke se vrstijo — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

SREDA, 30. 8.: 4.30 Dobro jutro — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Igrajo majhni zabavni ansambli — 9.40 Zapojmo pesem — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.05 Po Talijinih poteh — 14.30 Voščila — 16.00 Loto vrtljak — 18.05 Iz dela Glasbene mladine Slovenije — 18.30 Slovenska in svetovna zborovska glasba — 19.45 Z ansamblom Jože Kampič — 20.00 Koncert iz našega studia — 22.20 S festivalom jazza — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

ČETRTEK, 31. 8.: 4.30 Dobro jutro — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Počitniški pozdravi — 9.35 Narodne in ponarodele — 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? — 11.03 Uganite, pa vam zaigramo... — 12.10 Zvoki znanih melodij — 12.40 Od vasi do vasi — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Scher-

zo — zborovske pesmi V. Mirka, D. Svare in T. Vidošiča — 14.20 Koncert za mlade poslušalce — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 19.45 Z ansamblom Ati Soss — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.20 Beethovnovi sonati z Dubravko Tomšič — Srebotnjakovo — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na

IZLET V SLOVENIJO v nedeljo 3. septembra 1978

Pot bo vodila skozi Štajersko in Gorenjsko. Na programu je več obiskov oz. ogledov raznih posebnosti — vinske kleti v Mariboru, Rimskih toplic, vožnja po novi polovični avtocesti, obisk zasavskih re-
virjev itd.

Cena avtobusa 150 šilingov. Odhod iz Borovlj ob 5. uri zjutraj z avtobusne postaje.

AVSTRIJA 1

PETEK, 25. 8.: 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Pomota z onega sveta — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Le počakajte, da pride očka — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Derrick — 21.20 Šport — 22.15 O nekem ameriškem zakonu — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 26. 8.: 15.25 Veseloigra — 17.00 Jolly-box — 17.30 Black Beauty — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.20 Pregled sporeda — 18.25 Buchbinder, harmonije — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Glasba je adut — 22.00 šport — 22.20 Neosumljeni 0.00 Poročila.

NEDELJA, 27. 8.: 13.00 Svetovno prvenstvo v plavanju — 16.00 Piramide — 17.00 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Zadnja postaja raj — 21.50 Poročila in šport — 22.10 Nočni izbor.

PONEDELJEK, 28. 8.: 10.30 Veseloigra — 14.55 Svetovno prvenstvo v plavanju — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Golden silents — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Ceste San Francisca — 21.40 Poročila in šport — 21.45 Svetovno prvenstvo v plavanju.

TOREK, 29. 8.: 10.30 Dva srečna človeka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raj — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Uganjanje — 20.55 „Baročna mojstrska dela“ — 21.05 Mulliganov povratek — 22.50 Zvezde gledajo na nas — 23.40 Poročila in šport — 23.45 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki.

SREDA, 30. 8.: 10.30 Pal Joey — 17.00 Zverina je prosta — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mož v hiši — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Potovanje — 22.10 Poročila in šport — 22.15 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki.

ČETRTEK, 31. 8.: 10.30 Potovanje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Razbojnik — 22.40 Poročila in šport — 22.45 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki.

AVSTRIJA 2

PETEK, 25. 8.: 18.00 Orientacija — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Veselje ob glasbi — 19.20 Jaz Klavdij, cesar in bog — 20.15 Novo v znanosti — 21.20 Washington — za zaprtimi vratmi — 22.00 Čas v sliki s kultura in karikature tedna — 22.35 All you need is love.

SOBOTA, 26. 8.: 13.30 Svetovno prvenstvo v kolesarjenju — 14.55 Svetovno prvenstvo v plavanju — 17.00 Svetovno prvenstvo v kolesarjenju — 18.00 Hans in Lene — 18.20 Pregled sporeda — 19.30 Cafe Hungaria — 19.55 Galerija — 20.15 Kabaretni teden Innsbruck — 21.55 Fatty live.

NEDELJA, 27. 8.: 16.00 Kolesarska svetovno prvenstvo profesionalcev — 18.00 The Kid from Spain — 19.30 The munters — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Trič trač — 21.50 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 28. 8.: 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Raziskovalna ladja „Meteor“ — 19.30 Igraj z nami harmoniko — 20.00 Zvezde gledajo na nas — 20.55 Pripombe o živalih in živalskih vrstih — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Passion.

TOREK, 29. 8.: 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Novo v znanosti — 19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 Tako hud pa tudi ni — 21.50 Čas v sliki s kultura — 22.25 Klub 2.

SREDA, 30. 8.: 17.45 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki — 18.25 Pregled sporeda 18.30 Č 9 (Stajerska) — 19.00 Evropa v 20. stoletju — 19.40 Restavracija gotske piete — 20.00 Teleobjektiv — 20.50 Pežnik, šarm in melona — 21.40 Čas v sliki s kultura — 22.15 Trailer.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9029 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Društvo „Naš otrok“ razpisuje mesto POMOČNICE otroške vrtnarice

Pogoji: (po možnosti) praksa v otroškem varstvu, obvladanje slovenščine in nemščine.

Nastavitev: 15. septembra 1978. Plača po dogovoru. Pismene prošnje (z življenjepisom) na naslov predsednice društva: Marija Širokonja Verdugasse 15, 9020 Klagenfurt-Celovec.

Karavanški predor bodo gradili štiri do pet let

Na zadnjem zasedanju avstrijsko-jugoslovanske komisije izvedencev za gradnjo cestnega predora pod Karavankami, ki je bilo v hotelu Wulfenija na Mokrinah (Naßfeld), je deželni referent za gradnjo cest deželni svetnik Stefan Knafl izjavil, da bo gradnja tega projekta trajala štiri do pet let. Na tem tridnevem zasedanju je komisija izdelala načrt, ki predvideva, vsa potrebna dela tako da se lahko računa s tem, da bo koncem leta 1979 že na razpolago razpis gradbenih del. Nadalje je referent izjavil, da je bilo po razgovoru s projektanti generalnega projekta sklenjeno, da bo ista skupina projektantov izdelala tudi nadrobno načrtovanje, seveda pod pogojem, da bo ponudba odgovarjala tehničnemu in finančnemu okviru generalnega projekta. Tu gre za mešano avstrijsko-jugoslovansko skupino projektantov. Nadalje je bilo dogovorjeno, da bo razpis gradnje karavanškega predora izveden po vsej Avstriji in Jugoslaviji, hkrati pa bo poskrbljeno tudi za to, da bo gradnje dobila vsakokrat ena jugoslovanska in ena avstrijska skupina podjetij. Zaključno je deželni referent omenil, da je komisija že dala dovoljenje za izgradnjo obmejnega bloka, hkrati pa je tudi predlagala, da se izdelajo načrti gradnje tega bloka.

Minula zimska sezona zelo uspešna

Ob priložnosti obiska deželnega glavarja Leopolda Wagnerja in zvezne ministrice dr. Ingrid Leodolter je v počitniškem naselju ob Baškem jezeru, je deželni glavar med drugim zavzel stališče h koroškemu turizmu. Dejal je, da je bila minula zimska sezona zelo uspešna. Tako je v času od novembra 1977 do vključno aprila tega leta bilo zabeleženih na Koroškem 36,8 milijona nočitev, kar pomeni v primerjavi z lanskim letom porast nočitev za 7,6 odstotka, v primerjavi z zimsko sezono pred petimi leti pa dvig nočitev kar za 44 odstotkov.

Število nočitev tujih gostov je znašalo 25,9 milijona, to je 70,3 odstotka vseh nočitev. V primerjavi s prejšnjo zimsko sezono pomeni to porast za 9,1%. Domači gosti so nekoliko slabše odrezali, saj je znašal porast števila nočitev v primerjavi s prejšnjo zimsko sezono „samo“ 4,2%. Deželni glavar je nadalje omenil da je devizni pritek znašal 23,6 milijona šilingov, kar odgovarja porastu za 9,4 odstotka napram prejšnjemu letu. Koroška je bila v minuli zimski sezoni glede porasta števila nočitev med najboljšimi zveznimi deželami v Avstriji. Največji dvig števila nočitev

tujih gostov so beležili jugoslovanski turisti in sicer kar za 33,4 odstotka.

Glede poletne sezone je bil deželni glavar mnenja, da se bo stanje po začetnem neuspehom v mesecu juniju, sedaj na višku sezone prav gotovo občutno zboljšalo.

Novi bencinski boni za Jugoslavijo

Od ponedeljka, 21. avgusta naprej so v Avstriji na razpolago novi bencinski boni in sicer samo za superbencin. Ker je bil pred nedavnim bencin v Jugoslaviji podražen se je cena superbencina pri litru podražila za 5 grošev, tako da znaša cena superbencina v okviru novih bencinskih bonov 4.54 šilinga. Novi bencinski boni bodo imeli natisk „NOVI. Pri tankanju goriva s starimi bencinskimi boni morate ali doplačati ali pa dobiti za razliko v ceni, manj goriva.

Kot smo že poročali v našem listu dobiti bencinske bone za Jugoslavijo v Posojilnici Celovec, Bahnhofstraße 1.